ରଂଜନ ପ୍ରଧାନ

ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗି

ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗି

(ଓଡ଼ିଆ କବିତା ସଂକଳନ)

ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ

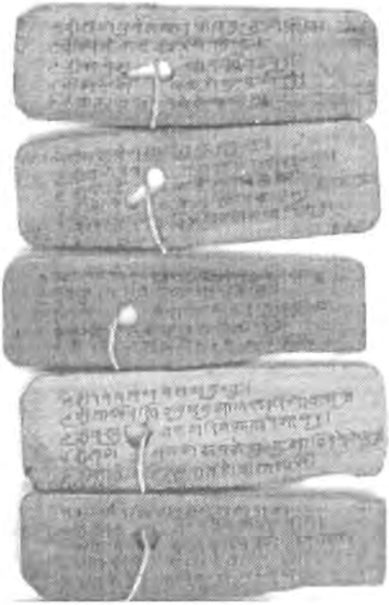

Odisha creative odisha

ଭାଗବତ ଟୁଂଗି (କବିତା ସଂକଳନ)
କବି: ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ

ପ୍ରକାଶକ: କ୍ରିଏଟିଭ୍ ଓଡ଼ିଶା, ନିଗିନିପୁର, ସାନଜରିଆ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା
ପ୍ରଚ୍ଛଦ: ଅଶୋକ ମହାନ୍ତି
ମୁଦ୍ରଣ: ତୁତୁଲି ପ୍ରୋସେସ୍ ଏଣ୍ଡ୍ ଅଫ୍‌ସେଟ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ: ୨୦୧୦

ମୂଲ୍ୟ: ୭୦ ଟଙ୍କା

ISBN : 978-81-89098-45-2

Copyright: Ranjan Pradhan

bhagabata tungi: an anthology of odia poem by
ranjan pradhan, published by creative odisha,
niginipur, sanajaria, kendrapada, odisha

Circulation : Paschima Publications, BBSR

1st edition: 2010

Contact: 09437213854
E-mail: ranjan_pragyan@rediffmail.com
pradhanranjan37@yahoo.com

Rs: 70.00

ସମୀକ୍ଷାକୁ ଓ ତା' ମାମାକୁ....

ସୂଚୀପତ୍ର

ଭାଗବତ ଟୁଂଗି ▶ ୧୩
ବାପା ▶ ୧୫
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ▶ ୧୭
ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ▶ ୧୮
ଆଦିବାସୀ ଗାଁରେ ଜହ୍ନ ରାତି ▶ ୨୦
ମରାଳ ମାଳିନୀ ନୀଳାମ୍ବୁ ଚିଲିକା ▶ ୨୨
କି ଦୁଃଖ ଚାଷୀଟିର? ▶ ୨୫
କୋଟିପତି ▶ ୨୭
ନକଲି ▶ ୨୯
କୋରାପୁଟ ▶ ୩୧
ଦଳିତଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଦୁଃଖ କବିତା ▶ ୩୩
ଜହ୍ନରେ ଜଳ ▶ ୩୬
ଶବ ▶ ୩୮
ଜୋତା ▶ ୪୧
କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲ ▶ ୪୨
ଦିନେ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ▶ ୪୫
ଜହ୍ନକୁ ଉପହାର ଦିଅ ହସ ▶ ୪୭
ଗୋପାଳପୁର ▶ ୪୯
ଆକାଶରେ ଶାଗୁଣା ଉଡେନି ▶ ୫୨
ମୂର୍ତ୍ତି କାରିଗର ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକ ▶ ୫୩
ବିରୋଧୀ ଦଳ ▶ ୫୬

ରବି ନିଆଲ୍, ଆନ୍ଧ୍ରା ମେଟ୍ରିକ୍ ▶ ୫୭
ସହରି ଶିଶୁର ପ୍ରାର୍ଥନା ▶ ୬୦
ଚିଠି ▶ ୬୩
ଚାଷୀର ସୁଖଦୁଃଖ ▶ ୬୫
ପିଲାଦିନ ▶ ୬୭
ନେତା ପାଇଁ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ▶ ୬୯
ଭଡ଼ାଘରେ ରହୁଥିବା ବିଚରା ତରୁଣ କବିଟି ▶ ୭୦
ସୁନ୍ଦର, ଅସୁନ୍ଦର ▶ ୭୩
ପଲିଥିନ୍ ▶ ୭୫
ପାଣି, ପବନ ▶ ୭୭
ଯୁଦ୍ଧ ବିଜୟୀ ▶ ୮୦
ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ କବି ▶ ୮୨
କୁଡିଆ ▶ ୮୫
ବାପଛେଉଣ୍ଡ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ▶ ୮୬
ଜୋକ ▶ ୮୭
ପବନ ▶ ୮୮
‘ଗୋରୀ’ ପାଇଁ ଏକ କବିତା ▶ ୮୯
ମହମବତୀ ▶ ୯୨
ଏମିତି ହୁଏନା ▶ ୯୩
ଓଷଦବାଲା ▶ ୯୪
ପଟାମୁଣ୍ଡେଇ କେନାଲ୍ ▶ ୯୭
ଆମେ ଓଡ଼ିଆ ▶ ୯୮
ଝିଅ ପାଇଁ କବିତା ▶ ୧୦୦

ଫୁର୍ କିନା ଉଡିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ▸ ୧୦୨
ବିଭାଜନ ▸ ୧୦୪
ଅଗିରା ପୁନେଇଁ ▸ ୧୦୬
ବୋଉ ଓ ଭାଗବତ ▸ ୧୦୮
ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ ▸ ୧୧୦
ମୋଟି ଶାଗ ▸ ୧୧୨
ରଂଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ
କବିତାକୁ ନେଇ ଅତୀତରେ
ହୋଇଥିବା ଚର୍ଚ୍ଚା ଓ ଆଲୋଚନା ▸ ୧୧୪
ଲେଖକଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହି ▸ ୧୨୮

କହିବି କଥାଟି

ହେ, କବିତାର ଗୋସେଇଁମାନେ!

ହେ, କବିତାର ଗୋସେଇଁମାନେ, ବଡ଼ପଣ୍ଡାମାନେ, ମହାକବିମାନେ, ବିଶ୍ୱକବିମାନେ, ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କବିମାନେ, ଭଦ୍ର କବିମାନେ, ଶିଷ୍ଟ କବିମାନେ, ବୁଦ୍ଧିଦାତାମାନେ, ଜ୍ଞାନୀମାନେ, ସ୍ରଷ୍ଟାମାନେ, ପଣ୍ଡିତମାନେ, ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏ ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନର ସଲାମ୍ । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କଠାରୁ କ୍ଷମା ମାଗିନେଉଛି । କାରଣ, ଆପଣମାନଙ୍କୁ ନ ଜଣେଇ ଆଜିକୁ ବହୁଦିନ ତଳେ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମସ୍ତବଡ଼ ଭୂଲ୍ କରିଥିଲି ଏବଂ ଏବେ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ପାଇଁ ସେହି ଭୂଲ୍‌କୁ ଦୋହରେଇବାକୁ ଯାଉଛି । ଗତ ୨୦୦୩ ମସିହାରେ 'ମାଟିଗୀତ' ନାମରେ ଗୋଟିଏ କବିତା ବହି ଛାପି ଦେଇଥିଲି ଏବଂ ପୁଣି ଏବେ ଏକ କବିତା ବହି 'ଭାଗବତ ଟୁଂଗି' ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଯାଉଛି । ସରି, ସାର୍‌ମାନେ । ଏସବୁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ଘଟି ଯାଉଛି । ତେବେ ମୁଁ କ'ଣ କରିପାରିବି କୁହତ? ମୋତେ କବିତା ମାଡୁଛି । ତେଣୁ ମୁଁ କବିତା ଲେଖୁଛି । କୁହ ତ', ମାଡୁଥିବା କବିତାମାନଙ୍କୁ ମୁଁ କ'ଣ ଚାପି ଅଟକେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ କରି ପାରିଥା'ନ୍ତି? ଏହା ଅନ୍ୟାୟ ହୋଇ ନଥା'ନ୍ତା?

ଏଇନେ ଆପଣମାନେ ମୋ' ବାପ ଅଜା ଚଉଦ ପୁରୁଷ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ପଛ ଘୁଞ୍ଚା ଦେବନି, ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଅବ୍ୟବହୃତ କଳଙ୍କିଲଗା ଅଶ୍ଳୀଳ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ହାତବାରିସି କରି ମୋ' ପ୍ରତି ନାନା ପ୍ରକାର ଦୋ'ଅକ୍ଷରୀ ପ୍ରୟୋଗ କରିବ । ଆରେ, ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ କେବେଠୁ କବିତା ଲେଖିଲାଣି? ଇଂରାଜୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ କ'ଣ ଜାଣିଛି? ସେ କେତେ ଜଣ ୟୁରୋପୀୟ କବିଙ୍କୁ ପଢିଛି? ସେ ପଢିଛି କି ସେକ୍ସପିୟର କିମ୍ବା ଏଲିୟଟ୍‌ଙ୍କୁ?

ସେ ପଢିଛି କି ସେଲି କିମ୍ବା ବାଇରନ୍‌ଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି କିଟ୍‌ସ କିମ୍ବା ୱାର୍ଡସୱାର୍ଥଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ଟେନିସନ୍‌ଙ୍କୁ? କ'ଣ ତାର ଜ୍ଞାନ ଅଛି ଆଧୁନିକତା ଓ ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକତା ସମ୍ପର୍କରେ? ଇଂରାଜୀ କବିଙ୍କୁ ଛାଡି କେତେ ଜଣ ଓଡ଼ିଆ କବିଙ୍କୁ ସେ ପଢିଛି? ସେ ପଢିଛି କି ସାରଳାଦାସ କିମ୍ବା ବଳରାମ ଦାସଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କିମ୍ବା ଦୀନକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ନୀଳକଣ୍ଠ କିମ୍ବା ଗୋଦାବରିଶଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ରାଧାନାଥ କିମ୍ବା ନନ୍ଦକିଶୋରଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ଗଂଗାଧର କିମ୍ବା ମଧୁସୂଦନଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି କାଳିନ୍ଦୀଚରଣ କିମ୍ବା ମନମୋହନଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ କିମ୍ବା ବୈକୁଣ୍ଠ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ସଚ୍ଚି ରାଉତରା' କିମ୍ବା ଗୁରୁପ୍ରସାଦଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛିକି ରମାକାନ୍ତ କିମ୍ବା ସୀତାକାନ୍ତଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛିକି ହରପ୍ରସାଦ କିମ୍ବା ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ? ସେ ପଢିଛି କି ଜେପି କିମ୍ବା ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ? ସେଇଟା କିଛି ପଢିନି? କବିତା ଲେଖିବାକୁ ବାହାରି ପଡିଛି ବାପଧନ !

ମୁଁ ଭାଇ ସାଧାରଣ ମଣିଷଟିଏ । ସଂସାରୀଟିଏ । ଚାକିରୀ, ପତ୍ନୀ ପିଲାଙ୍କ ଜଂଜାଳ, ଘରୋଇ କଳିକଜିଆ, ରାଗରୋଷ ଓ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ଚିନ୍ତା, ଏସବୁଥିରୁ ମୁକୁଳି ବେଳେବେଳେ କବିତା ଲେଖିବାକୁ ବାହାରିପଡେ । ଆପଣମାନଙ୍କ ଭଳି ଇଂରାଜୀ ସାହିତ୍ୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ ମୋ'ର ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କର 'ଆଧୁନିକତା', 'ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକତା' ସଂପର୍କରେ ମୋର ବି ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ସତ, କହୁଛି ମୁଁ ବେଶି କବିମାନଙ୍କୁ ପଢିନି । ମୋତେ ମାଫ୍ କରନ୍ତୁ, ସାର୍‌ମାନେ ।

ମୋ' କବିତାମାନଙ୍କୁ ପଢି କିମ୍ବା ଆଦୌ ନ ପଢି କିମ୍ବା ସାମାନ୍ୟ ଆଖି ବୁଲେଇ ଦେଇ, ମହାକବି ଓ ମହା ଆଲୋଚକମାନେ କହିବେ ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନର କବିତାରେ ଆଙ୍ଗିକ ତ୍ରୁଟି ରହିଛି । କବିତାର ଆତ୍ମିକ ଦିଗ ଦୁର୍ବଳ । କବିତା ଗଦ୍ୟଧର୍ମୀ ଓ ପ୍ରୋଜାଇକ୍ । କବିତାରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧ ନାହିଁ । କବିତା କଞ୍ଚା ହାତର । କେତେ କ'ଣ ଆଲୋଚନା, ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଓ ସମାଲୋଚନା କରିବେ, ତା' ମୋ' ଛୋଟ ମଗଜକୁ ପଶୁନାହିଁ । ମାଫ୍ କରିବେ ।

ମୋ' ମନ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା କ୍ଷତ, ଦୁଃଖ, କ୍ରୋଧ, କୋହ, ଉଦ୍‌ବେଗକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ଯଦି ଭୁଲ୍ କରିଛି, ତେବେ ମୁଁ ଦଣ୍ଡ ପାଇବାକୁ ହକଦାର । ନା, କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞାମାନେ? ମୋର ଏହି ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ଓ ବିଦ୍ରୋହକୁ କବିତା କୁହାଯିବ କି ଗପ କୁହାଯିବ କି ଉପନ୍ୟାସ କୁହାଯିବ କି ନାଟକ କୁହାଯିବ କି ପ୍ରବନ୍ଧ କୁହାଯିବ, ତାହା ସେହି ମହା ପଣ୍ଡିତମାନେ ସ୍ଥିର କରିବେ । ସେଥିରେ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇବାର ନାହିଁ । ମୁଁ ନିରବ ଓ ନିଶ୍ଚଳ । ନିରବ ଏଥିପାଇଁ, ଅନ୍ତତଃ ମୁଁ କୌଣସି ଗୋଟେ ବିରାଟ ଧରଣର କ୍ରାଇମ୍ କରିନି କିମ୍ବା ଅବଳା ନାରୀଟିଏକୁ ଧର୍ଷଣ କରିନି କିମ୍ବା ଜଣକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ସୁପାରି ଦେଇନି କିମ୍ବା ଭେଜାଲ୍ ଔଷଧ ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ଲାଞ୍ଚ ଖାଇନି କିମ୍ବା ଡାଲି, ଚାଉଳରେ ଗୋଡି ମିଶେଇନି କିମ୍ବା ଖାଇବା ତେଲରେ ବିଷ ଢାଳିନି କିମ୍ବା ସ୍କୁଲକୁ ନ ଯାଇ ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ନ ପଢେଇ ମାହାଳିଆଟାରେ ସରକାରଙ୍କ ଦରମା ଖାଇନି କିମ୍ବା ଦଳିତଙ୍କ ନାଁରେ ଚାନ୍ଦା ମାଗିନି କିମ୍ବା ଦଳିତଙ୍କ ପାଇଁ ମିଛ କାନ୍ଦଣା କାନ୍ଦିନି କିମ୍ବା ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଭୋଟ୍ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ଦୁଃଖସୁଖ ନ ବୁଝି ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଘରେ ଶୋଇନି ଏବଂ ପୁଅ, ନାତୀଙ୍କ ପାଇଁ କୋଟିକୋଟି ଟଂକା ଜମେଇନି । ମୁଁ ଏସବୁ କିଛି କରିନି, କେବଳ କବିତା ଲେଖିଛି । ମୋ' ଛାତି ତଳେ ଚାପି ହୋଇଥିବା କୋହମାନଙ୍କୁ ଢାଳି ଦେଇଛି ଦୁନିଆ ସାମ୍ନାରେ ।

୨୦୦୩ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମ କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ' ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏହା ପରଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ନିରବ ଥିଲି । ନିନ୍ଦୁକ କିମ୍ବା ପ୍ରଶଂସକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୁଁ ନରିବ ଥିଲି, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ନିରବ ନ ଥିଲି । କାରଣ ସେବେଠୁ ମୋ' ଭିତରେ ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରହିଥିଲା । କାକଟି ତୃଷାର୍ତ୍ତ ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁ ରହିଥିଲା । କୁମ୍ଭରେ ଗୋଡି ପକାଯିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରହିଥିଲା । ଦିନେ, କୁମ୍ଭରେ ବାଲି, ଗୋଡିର ପରିମାଣ ଏତେମାତ୍ରାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା, ଜଳସ୍ତର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ ହୋଇ କ୍ରମେ ଉଛୁଳି ପଡିଲା । ଏବେ ପାଣି ନୁହେଁତ, କବିତାମାନେ ଉଛୁଳି ପଡିଛନ୍ତି ମୋ' ଭିତରୁ କାଗଜ ଓ ବହିର ଖୋଲା କିଆରିକୁ । ସେଠି ପାଣି ମାଡିବ । କବିତାର ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯିବ । ଓ ଉଠିବ କବିତାର ଗଛ । ଓ ଫୁଟିବ କବିତାର ଫୁଲ । ନା, କଣ କହୁଛନ୍ତି?

ମୋ'ର ପ୍ରଥମ କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ'ରେ ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକ କବିତା, ପଲ୍ଲୀଗୀତ, ଢଗଢମାଳି ଚିତ୍ର ଥିଲା ବେଶ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସମୃଦ୍ଧ । ତେବେ 'ଭାଗବତ ଟୁଂଗି'ରେ ଅବକ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ଗାଁ ଓ ସମାଜ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ, ବ୍ୟଙ୍ଗ ଖୁବ୍ ଶାଣିତ ଓ ତୀବ୍ର । ମୋ' କବିତା ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଅଧିକ କିଛି କହିବି ନାହିଁ, ବାସ୍ । ପାଠକ, ପାଠିକାମାନେ ମୋ' ସପକ୍ଷରେ ଓ ବିପକ୍ଷରେ ଆଲୋଚନା କରିବେ । ରହିଲି ।

ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ

ଭାଗବତ ଟୁଂଗି

ସଞ୍ଜର ଲାସ୍ ଭାସିଆସେ ଗୋବରୀ ନଈରେ ।
ଖୁନୀଟିଏ ପରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚିଯାଏ ।
ଆତତାୟୀ ଅନ୍ଧାର, କବ୍‌ଜା କରିନିଏ ନିରୀହ ଗାଁକୁ ।

ଦରିଆ ପ୍ରଧାନର ଯୁବତୀ ଝିଅ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରେ ।
ଦେହରେ କି ଗୋଟେ ଅଜଣା ରୋଗ ନେଇ ଫେରେ
ଯୁଝିଆ କାଲର ସାନ ପୁଅ ସୁରାଟ୍‌ରୁ ।
ମଳିଚିଆ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ହଜିଯାଏ ଦୁଇଟି ଅଜଣା ଛାଇ ।
ରକ୍ତନାଡ଼ ଶିଶୁଟିର ଶବ ପଡିରହେ କିଆ ଘୁଂଦୁଳାରେ ।

ସଞ୍ଜ ପହରୁ ଚାଲେ ହରିହାଟ. ପୋଥି ପଠନ
ତଳସାହିରେ ।
ଦୁଇ ଅଧ୍ୟାୟ ଭାଗବତ ଶୁଣିବାକୁ
ଚକାପାରି ଘେରିବସନ୍ତି ଗାଁର ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା ।
ନିରବତାର ଅପମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ କୀର୍ତ୍ତନିଆଙ୍କ ସଂକୀର୍ତ୍ତନରେ ।
ଦପ୍ କରି ଅଖଣ୍ଡ ଦୀପ ଲିଭିଯାଏ ଭାଗବତ ଟୁଂଗିରେ ।
ପୁତ୍ରବଧୂ ମୁକୁଳି ଆସେ ଲମ୍ପଟ ଶ୍ୱଶୁରର ଆଲିଙ୍ଗନରୁ ।

ଭାଗବତ ଟୁଂଗି ଉପରେ ଗଢି ଉଠେ କ୍ଲବ୍ ଘର ।
ଭାଗବତ ପୋଥି ନିଏ କବର ।

ବାପା

ମୋ' ଜନ୍ମ ହେବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ
ବାପା,
ପ୍ରାୟ ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିସାରିଥିଲେ ।
ଧାଈ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ପାଇଁ ଲୁଗା କିଣା ସରିଥିଲା ।
ବାସୁଆଭୋଗ ଧାନ କୁଟେଇ ସାରିଥିଲେ ।
ବାଡିର ଚାକୁଣ୍ଡ ଗଛ କାଟି ଜାଳକାଠ
ସଜାଡିଥିଲେ ।
ଧାନ ବିକି ଟଂକା ସାଇତିଥିଲେ ।
ପନିପରିବା ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୋଇଥିଲା ।
ମୋ' ଏକୋଇଶା'ରେ ବାଦି ପାଲା କରିଥିଲେ ।
ଚାରି ଖଣ୍ଡ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ପଂଗତ ପକେଇଥିଲେ ।
ସତରେ ବାପା,
ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଥିଲେ
ମୋ' ଜନ୍ମ ହେବା ପରେ ।

ହାୟ୍ ସେଇ ବାପା ଏବେ ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟାରେ ।
ଯୋଗ୍ୟ ଦାୟାଦ୍ ମୁଁ କି ସେବା କରୁଛି ବାପାଙ୍କର?
ବିଛଣାରେ ପଡି ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି ବାପା ।
ସେଇଠି ହଗୁଛନ୍ତି, ସେଇଠି ମୁତୁଛନ୍ତି,
ଗନ୍ଧରେ ନାକ ଫାଟି ପଡୁଛି ।
ଏଇ ଦିନେ କି ଦି' ଦିନ ଭିତରେ ସେ ଚାଲିଯିବେ ।
ବାପା ଆମକୁ ଶୀଘ୍ର ଛାଡି ଚାଲିଯିବାକୁ
ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ନିୟମିତ ମନ୍ଦିର ଯାଉଛି ।
ଜିପିଏଫ୍‌ରୁ ଆଗତୁରା ଟଂକା ଉଠେଇ ସାରିଛି ।
ପନ୍ଦର ଦିନ ପାଇଁ ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇ ସାରିଛି ।
ବାପାଙ୍କ ଶ୍ମଶାନ କାମ ପାଇଁ କାଠ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରି ସାରିଛି ।
ଗାଁ ଭାଇଙ୍କ ସହ ବସି ଆଗତୁରା କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇଛି ।

ବାପା କେବେ ମରିବେ,
ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ।
ମୋ' ଛୁଟି ଅବଧି ସରି ସରି ଯାଉଛି ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କହିଲେ ଆମେ ବୁଝୁ,
କଦଳୀ ପତ୍ରରେ ପରସା ଯାଇଥିବା ପେଢୁଆ ଖୁଦ ଭାତ,
ଭାତ ଉପରେ ଢଳା ଯାଇଥିବା ପାଣି ଢଙ୍ଗ ଡାଲି,
ଖାଇବା ପତ୍ରରୁ ଭୂମିକୁ ବୋହି ଯାଉଥିବା ଡାଲିର ପାଣି,
ଓ ଚିମୁଟାଏ ଲୁଣ, ଖଣ୍ଡେ ଶୁଖିଲା ଲଙ୍କା ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କହିଲେ ଆମେ ବୁଝୁନା,
ଡେରାଡୁନ୍ ଚାଉଳର ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଭାତ,
ଖାସି ମାଂସର ଫ୍ରାଏ, ଚିଲି ମସ୍ରୁମ୍, ପ୍ରନ୍ ଜିଞ୍ଜର୍,
ଗ୍ରୀନ୍ ସାଲାଡ୍, ମସଲା ପାମ୍ପଡ ।

ପୋକରା ଡାଲି, ଗୋଡି ମିଶା ପେଢୁଆ ଭାତ ଖାଇ
ଲଙ୍ଗଳା ପିଲାଏ ହଜମ୍ କରି ଦିଅନ୍ତି ।
ସରୁ ଚାଉଳ, ଗ୍ରୀନ୍ ସାଲାଡ, ମାଂସ ଫ୍ରାଏ ଖାଇ
ସୌଖୀନ ମଣିଷମାନେ ହଜମ କରିପାରନ୍ତିନି ।

ଆମ୍ବିଳା ହାକୁଡି ସେମାନଙ୍କ ପେଟରୁ
ବାହାରି ଯାଉଥାଏ ପଦାକୁ ।
ଆତତାୟୀ ଭଳି ।

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ

ଚାଷୀ, ଫସଲ ଅମଳ କରେ,
ତା’ ଚାରି ପରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଓପାସ ରହେ ।

ତନ୍ତୀ, ଲୁଗା ବୁଣେ,
ତନ୍ତିଆଣୀ ପିନ୍ଧି ପାରେନା ଖଣ୍ଡେ କସ୍ତା ଶାଢ଼ି ।

ଧୋବା, ସାଆନ୍ତଙ୍କ ଲୁଗା ସଫା କରେ,
ଧୋଇ ପାରେନା ତା’ ମଳି କୋଚଟ ଗାମୁଛାକୁ ।

ବଣିଆ, ସୁନାର ହାର ଗଢେ,
ଦେଇ ପାରେନା ନାକ ଚଣାଟିଏ ଘରଣୀକୁ ।

କୁମ୍ଭାର, ମାଟିରେ ହାଣ୍ଡି ଗଢେ,
ଡୋରାଣୀ ମୁଢିଏ ସାଇତିବା ପାଇଁ ଘରେ ନ ଥାଏ ହାଣ୍ଡିଟିଏ ।

କମାର, ଲୁହାକୁ ପୋଡେ ଓ ପିଟେ,
ଶେଷରେ ଲୁହା ତାର ପ୍ରାଣ ନିଏ ।

ବାରିକ, ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁ ସଫା କରେ,
ନିଜ ମୁହଁରେ ରୁକ୍ଷ ଦାଢି ଅରମା ଭଳି ବଢିଯାଏ ।

କେଉଟ, ଧରେ ମାଛ
ଖାଏ କଙ୍କଡା ଗୋଡ ।

ଆଦିବାସୀ ଗାଁରେ ଜହ୍ନ ରାତି

ଆଜି ପୁଷ୍ ପୁନେଇଁ ପରଜା ଗାଁରେ ।

ଡୁଂଗୁଡୁଂଗା, ମାଦଳ, ଟଇଁଲା ସଜାଡେ
ପରଜା ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ।
ପୁଷ୍ ପୁନିଁ ଗୀତ ଗୁଣୁଗୁଣାଏ ଧାଙ୍ଗିଡ଼ି ।
ପେଟେ ମହୁଲି ପିଇ ଘୁମାଏ ଡୋକରା ।
ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବୋତଲ, ସିଲଭର ବାଟି ଧରି
ଲମ୍ବା ଧାଡିରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି
ଶୁଣ୍ଢିର ମହୁଲି ମଦଭାଟିରେ ଗାଁର ପରଜା ।

ଯକ୍ଷ୍ମା ରୋଗୀଟି ଭଳି ଖୁଁ ଖୁଁ ଜ୍ୱରକାଶରେ
ପେଟେଇ ଶୋଇଥାଏ ପରଜା ଗାଁଟି,
ପୁଷ୍ ପୁନେଇଁର ସଫା ଜହ୍ନ ରାତିରେ ।

ଆଜି ଶୁଭୁନାହିଁ ଗାଁରେ 'ଢେମ୍ସା' ।
ମେଲି ନାହାନ୍ତି ପସରା ଗୀତ୍‌କୁଡିଆ, ଗୀତ୍‌କୁଡିଆଣି ।
ଚୋରି କରିବାକୁ ଯିବେନି କାହୁଲ, ଧାଙ୍ଗିଡ଼ି ଦଳ ।

ଆଜି ଗାଁରେ ଚାଲିବ ଭିଡ଼ିଓ/ଭିସିପି ।
ଜେନେରେଟରର କଳା ଧୂଆଁ ଓ କାନ ଫଟା ଶବ୍ଦରେ
ଦେଖାହବ ସିନେମା ପରଦା ଗାଁରେ,
ସଫା ଜହ୍ନ ରାତିରେ ।

ଗାଁରେ ଚାଲିଥାଏ ଭିଡ଼ିଓ ।
ଏନ୍‌ଜିଓ ସଂସ୍ଥାରେ ଚାକିରି କରିଥିବା ଯୁବକଟି
ଟୋକରାକୁ ପଚାଶ' ଟଙ୍କା, ଦୁଇ ବୋତଲ ମହୁଲି ଦେଇ
ଶୋଇଥାଏ ତା' ଯୁଆନ୍ ଝିଅ ସାଥୀରେ,
ଖପୁରୁଲି କୁଡିଆ ଭିତରେ, ଅନ୍ଧାରରେ,
ବାହାରେ ସଫା ଜହ୍ନ ରାତିର କଡା ପହରାରେ ।

ମରାଳ ମାଳିନୀ
ନୀଳାମ୍ବୁ ଚିଲିକା

ଅଫିସ୍ କାମ ତୁଟେଇ,
ବ୍ୟାଙ୍କ ପାସ୍ ବୁକ୍ ଅପ୍‌ଡେଟ୍ କରି,
ସେୟାର୍ ବଜାରର ଗୋଲକ ଧନ୍ଦାରୁ ମୁକୁଳି,
ଜିପିଏଫ୍, ଇନ୍‌ସୁରାନ୍‌ସର ତ୍ରୁଟି ସୁଧାରି,
ବଜାର ସଉଦା କରି,
ଓ ଝିଅକୁ ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ଘରେ ଛାଡି ସାରିବା ପରେ
ମୋତେ ଫେରିଯିବାକୁ ହୁଏ ସ୍ମୃତିର ସଞ୍ଜ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ।

ସିନ୍ଦୁରା ଫାଟିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥାଏ
ରାଧାନାଥ ଓ ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କ ଚିଲିକାରେ ।

ନା, ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଥାଏ
ଚିଙ୍ଗୁଡି ମାଫିଆ, ପକ୍ଷୀ ଶିକାରୀଙ୍କ ଅବାଧ ସ୍ୱର୍ଗରେ ।

କିଶୋର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୟସ୍କ ହେବା ପୂର୍ବରୁ
ଶିକାରୀର ଗୁଳିରେ
ଟଳିପଡେ ରାଧାନାଥଙ୍କ ମରାଳ,
ଚିଲିକାର ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ନୀଳ ଅମ୍ବୁରେ ।
ଗୋଟିଏ ନାବାଳକର ମୁଣାରୁ
ଦୁଇଟି ମଲା ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଲାସ୍ ଜବତ ହୁଏ ।
କୁହୁଡି, କାଳୁପଡାଘାଟ ଓ ଗଂଗାଧରପୁର ଷ୍ଟେସନ ଦେଇ
ରାଜଧାନୀକୁ ଚାଲାଣ ହୁଏ,
ପେଟି ପେଟି କଟା ପକ୍ଷୀର ବରଫ ଦିଆ ମାଂସ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ହେଲା ବେଳକୁ
ବରକୁଳ ପାନ୍ଥ ନିବାସରେ
ପକ୍ଷୀ ମାଂସର ଝୋଳ ପରସା ଯାଏ,
ସଫାରି ପିନ୍ଧା ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଡାଇନିଂ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ।

ନଳବଣ ଆଉ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ହୋଇ ନଥାଏ ।
ନଳବଣକୁ ପୋଡି ଦିଆଯାଏ ।
ପକ୍ଷୀମାନେ ଖାଉଥିବା ଘାସ, କଇଁ ନାଡରେ
'ଫୋରାଟନ୍' ସ୍ପ୍ରେ କରାଯାଏ ।

କାଳିଯାଇ ପାହାଡରେ,
ମଣିଷ ବର୍ଜ୍ୟର ଉତ୍କଟ ଗନ୍ଧରେ ନାକ ଫାଟିପଡେ ।
ଆହତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବୁଡିବାକୁ ହୁଏ,
ଭାଲେରି ପାହାଡ ଉହାଡରେ ।
ପକ୍ଷୀର ରକ୍ତରେ ଲାଲ୍ ହୁଏ,
ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳ ।

ପକ୍ଷୀଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ନର୍କ କରାଯିବାର
ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରହେ ।

ମୋତେ ଫେରି ଆସିବାକୁ ହୁଏ,
ଅଫିସ୍, ପତ୍ନୀ ଓ ମୋ' ଝିଅଙ୍କ ସଂସାରକୁ
ଦୁଃଖ ଓ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସର ଭଂଗା ଶଗଡରେ ।

କି ଦୁଃଖ ଚାଷୀଟିର?

କି ଦୁଃଖ ଚାଷୀଟିର?

ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାତ୍ୟା ଉଡେଇ ନିଏ ତା' ଚାଳଛପର ।
ଦୁଲ୍‌ଦାଲ୍ ଫଟା କାନ୍ଥରୁ ଖସିପଡେ ମାଟି ।
ଫସଲ ଉଜୁଡି ଯାଏ କରାଳ ମରୁଡିରେ ।
ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଯାଏ ସଂସାର ରଣ ଭାରରେ ।
ଅଣ୍ଟାପିଠିକୁ ଏକ କରି ଖଟିଚାଲେ ତା' ରୋଗୀଣା ପତ୍ନୀ ।

କି ଦୁଃଖ ଚାଷୀଟିର?
ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଦଲ୍‌କାଏ ଥଣ୍ଡା ପବନ ପଶିଆସେ
ତା' ଭଂଗା ଝରକା ଦେଇ ବିନା ସର୍ତ୍ତରେ ।
ଖରା ପୁଆଏଁ ଖୋଲା ଅଗଣାରେ ତା' ବୁଢି ମା' ।
ସଞ୍ଜକୁ ଜହ୍ନ ଚାଲିଆସେ ଚାଷୀର ଘରକୁ
ତା' ଫୁଟା ଚାଳ ଦେଇ ।
ମିଞ୍ଜିମିଞ୍ଜି ତରାମାନେ କହନ୍ତି:
"ବେସ୍ତ ହ'ନା ଚାଷୀ, ଆମେ ସଭିଏଁ ଅଛୁ ତୋ' ସାଥୀରେ" ।
ଚାଳରେ ବସି ଘରଚଟିଆ ତା' ସୁଖଦୁଃଖର ସାଥୀ ହୁଏ ।

ସତରେ,
କି ଦୁଃଖ ଚାଷୀଟିର?

କୋଟିପତି

କେତେ ସୁଖୀ ସତରେ କୋଟିପତିଟି !

ଟଂକାର ପାହଡ ଉପରେ ଠିଆ ହୁଏ, ବସେ, ଶୁଏ
ଓ କଡ ଲେଉଟାଏ କୋଟିପତିଟି ।
ସତସତିକା ନୀଳ ପାହାଡ ଥାଏ ତା'ଠୁ ବହୁ ଦୂରରେ ।
ତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଥଣ୍ଡା ପବନ,
ଚକ୍‌ଚକ୍ ବିଜୁଳି ବଲ୍‌ବ ଆଲୁଅ ଘର ଭିତରେ ।
ପାହାଡ, ଗଛ, ପକ୍ଷୀଙ୍କ ପେଣ୍ଟିଂ ଘର କାଂଥରେ ।
ନୀଳ ଜହ୍ନ ରାତି, ମଦୁଆଲା ସ୍ୱପ୍ନ ତାରକା ହୋଟେଲ୍‌ରେ ।
ସେୟାର୍ ବଜାର ଓ ଗ୍ଲୋବାଲ୍ ମାର୍କେଟ୍ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍‌ରେ ।

କେତେ ସୁଖୀ ସତରେ କୋଟିପତିଟି !
ନା, ବେଶି ଦୁଃଖୀ ପ୍ରକୃତରେ କୋଟିପତିଟି !

ଚାକର ପିଲାଟି ବ୍ରା ପିନ୍ ଖୋଲେ କୋଟିପତି ପତ୍ନୀର ମାଂସଳ ପିଠିରୁ ।
କୋଉ ଗରିବ ଝିଅର ଇଜତ୍ ଲୁଟି ଘରକୁ ଫେରେ କୋଟିପତିର ପୁଅ ।
ଗର୍ଭନିରୋଧ ପିଲ୍, କଣ୍ଟ୍ରାସେପ୍‌ଟିଭ୍ ଖୋଳ ଥାଏ ଝିଅର ପର୍ସରେ ।

ନାତୁଣୀ ବୟସର ଅଧାନଙ୍ଗଳା କିଶୋରୀଟି
ବୃଦ୍ଧ କୋଟିପତିର ସାର୍ଟରୁ ବୋତାମ୍ ଖୋଲେ ।
ଓ ଗ୍ଲାସ୍‌ରେ ସ୍କଚ୍ ଢାଳେ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ।
ନାଚେ ସି ବିଚ୍‌ରେ ।

କୋଟିପତିର ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ନିବୁଜ ଘର ଭିତରକୁ
ପଶିପାରେନା ପୂନେଇଁ ଜହ୍ନ ।
ପଶିପାରେନା ବି ବାହାରର ଦଲକାଏ ଥଣ୍ଡା ପବନ ।
ଘରଚଟିଆ, କୁଣ୍ଡାଫୁଲ ପୁଲି ବସେନା କଂକ୍ରିଟ୍ ଛାତରେ ।

ଚାକରାଣୀ ଥୋଇଦିଏ ଟେବୁଲ୍‌ରେ
ଡାଇବେଟିସ୍ ସିରିଞ୍ଜ୍, ହାଇପର୍ ଟେନସନ୍, ବିପି ଟାବଲେଟ୍ ।
ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଥୋଇଦିଏ ଦୁଇ ପଟ ଶେକା ରୁଟି
ଓ ଅମୃତଭଣ୍ଡାର ସିଝା ।
କୋଟିପତିଟି ଖାଇପାରେନା
ଭାତ, ମାଛ, ମାଂସ କି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋଭନୀୟ ଖାଦ୍ୟ ।

ଆହାଃ, କେତେ ଦୁଃଖୀ ସତରେ କୋଟିପତିଟି ।

ନକଲି

ଏଠି ସବୁ ନକଲି ।

ନକଲି ଚାଉଳ
ନକଲି ଭାତ
ନକଲି ରୋଗ
ନକଲି ଔଷଧ
ନକଲି ନେତା
ନକଲି ଭୋଟ୍
ନକଲି ଟଙ୍କା
ନକଲି ସାମଗ୍ରୀ
ନକଲି ଶୋଷ
ନକଲି ପାଣି

ନକଲି ଭୋକ
ନକଲି ଖାଦ୍ୟ
ନକଲି ପ୍ରେମିକ
ନକଲି ପ୍ରେମିକା
ନକଲି ପତି
ନକଲି ପତ୍ନୀ
ନକଲି ପ୍ରେମ
ନକଲି ପ୍ରତାରଣା
ନକଲି ହସ
ନକଲି କାନ୍ଦ
ନକଲି ସମ୍ପର୍କ
ନକଲି ସଂସାର

ଇସ୍,
ଆମେ ବାସ କରୁ
ଏକ ନକଲି ପୃଥିବୀରେ !

କୋରାପୁଟ

ଓଡ଼ିଶାର ଭୂସ୍ୱର୍ଗକୁ ନର୍କ କରାଯାଏ ।

ଗୁଳିବିଦ୍ଧ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରକ୍ତ ଛିଟ୍‌କି ପଡେ
ବୁନ୍ଦା ବୁନ୍ଦା,
ଆଦିବାସୀ ଗାଁର ଲାସ୍ ଉପରେ ।
ଡ଼ଙ୍ଗର, ଝୋଲା, ଝରଣା, ଅଳସୀ କିଆରି
ଗାଧୋଇ ପଡେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଲାଲ୍ ରକ୍ତରେ ।

ଲ୍ୟାଣ୍ଡମାଇନ୍ ବିସ୍ଫୋରଣରେ ଉଡିଯାଏ
ଉଚ୍ଚତମ ଗିରିଶୃଙ୍ଗ, ଦୀର୍ଘତମ ଜଳପ୍ରପାତ ।
କନ୍ଧ କିଶୋରୀକୁ ଫୁସୁଲାଏ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଡମ୍ବ ଯୁବକ ।
ଦୁହେଁ ବୁଲି ଯାଆନ୍ତି ୱାଲ୍‌ଟିଅର୍, ବଡ଼ଦିନରେ ।
କନ୍ଧ କିଶୋରୀ ନିଜ ଗାଁରୁ ତଡ଼ା ଖାଏ ।
ପାଖ ଗାଁରେ ପୋଡାଯାଏ କ୍ରସ୍ ଓ ଗଢିଁ ଉଠେ ଚର୍ଚ୍ଚ୍ ।

ଆଦିବାସୀଙ୍କ ରାସ୍ତା ପାଇଁ ଆସିଥିବା ଟଙ୍କା
ଯନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଖାଇ ଯାଆନ୍ତି ।
ମହାବନ୍ଧ, ଚେକ୍ ଡ୍ୟାମ୍ ଚୋରି ହୁଏ କାଗଜ କଲମରେ ।
ଏନ୍‌ଜିଓ ସଂସ୍ଥାର କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଧାଂଗିଡିଙ୍କ ଇଜତ୍ ଲୁଟନ୍ତି ।
ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍, ମହୁଲି ଦେଇ ନେତାଏ ଭୋଟ୍ ମାଗନ୍ତି ।
ସରକାରୀ ଅଫିସର ଲଂଗଳା ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ମାରି ଘଉଡାନ୍ତି ।

ଝାଞ୍ଜି ପବନ ଉଡେଇ ନିଏ ପାହାଡର ମଥାରୁ ମେଘଙ୍କ ପଣତ ।
ଆଉ ଶୀତଦିନେ ପଟାଂଗୀରେ ହୁଏନା ତୁଷାରପାତ ।
ଗୁପ୍ତେଶ୍ୱର ପୀଠରୁ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ମହାଦେବ ।
ଇତିହାସ ବହିରୁ ପୃଷ୍ଠା ଚିରିଯାଏ ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ।
ନକ୍ସଲଙ୍କ ବଂକରରେ କବର ନିଏ ବୁଦ୍ଧ ଓ ଜୈନଙ୍କ ପୁରାତନ ପୀଠ ।
ଜଙ୍ଗଲର ଛାତି ଚିରି ଇସ୍ପାତ୍ ଅସୁର ଛୁଟିଯାଏ ମହାନଗରୀ ଆଡେ ।
ରେଳ ସୁଡ଼ଂଗକୁ ପୋତି ଦିଆଯାଏ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସରେ ।
ରକ୍ତସ୍ରାବ ଘଟେ କୋରାପୁଟିଆ ଶୀତଳ ଶୀତ ରାତିର ।

କୋରାପୁଟ ଆଉ କୋରାପୁଟ ହୋଇ ନଥାଏ ।
କେବଳ କୋରାପୁଟର କଂକାଳ ଗଡୁଥାଏ ।

ଦଳିତଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଦୁଃଖୀ କବିତା

ଦଳିତଙ୍କ କଥା କହି ଓ ଲେଖି
ମହାପୁରୁଷ ହେବାର ଅପଚେଷ୍ଟା କେତେଦିନ?

ଦଳିତଙ୍କ ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ଲମ୍ବା ଚଉଡା ଭାଷଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର,
ଦଳିଚଙ୍କ ପୀଇଁ ଦୀର୍ଘ ଓ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ରଂଗୀନ୍ ପୁସ୍ତକ ଲେଖ,
ହାର୍ଡ ରେକ୍ସିନ୍ ବାଇଣ୍ଡିଂ, ମ୍ୟାଟ୍ ଲାମିନେସନ୍, ଅପ୍ ହ୍ୱାଇଟ୍ ପେପର
ନ ଦେଲେ ସେ କି ଦଳିତ ପୁସ୍ତକ?

ଦଳିତଙ୍କ ପାଇଁ ସେମିନାର୍ ଓ ସିମ୍ପୋସିୟମ୍ ଆୟୋଜନ କର,
ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କୋଠରୀରେ ସଭା କରିବା ପାଇଁ ଅଫିସରଙ୍କୁ ଚାନ୍ଦା ମାଗ,
କି କଥା? ଦଳିତଙ୍କ ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ଉପରେ
ଆଲୋଚନା ହେବ ।

■ ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗି ୩୪ ■

ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ଶିକ୍ଷାରେ ଦଳିତଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ବିଭାଗ ସୃଷ୍ଟି କର,
ଦଳିତ ସାହିତ୍ୟ, ଦଳିତ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଦଳିତ ଶିକ୍ଷାକୁ ନେଇ
ୟୁନିଭର୍ସିଟି ଓ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ନୂଆ ପାଠ୍ୟ ଖସଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ମୁଁ କହୁଛି, ଏଇ ଆମ ହେଂସ ସୁନାନୀ, ଶ୍ୟାମ ବାଘର କଥା ।
ଏ ଦୁହେଁ ଦିନେ ଦଳିତ କର୍ମୀ ଥିଲେ, ଏବେ ଦଳିତ ନେତା ।

ହେଂସ ସୁନାନୀ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ ।
ଦରମା ପାଏ ମାସକୁ ପଚାଶ ହଜାରରୁ ଅଧିକ ।
ଅଫିସ ନ ଯାଇ ଖାଲି ରାଜଧାନୀରେ ବାହାସ୍ଫୋଟ୍ ମାରେ ।
ଦଳିତଜାତିର ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ମିଛ କାନ୍ଦେ ।
ଦଳିତ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶ ପାଇଁ ଧାଏଁ ।
ଖଣ୍ଡଗିରି, ଜଟଣୀ ଓ ଆଇଆଇଟି ଅରୁଗୁଳ ନିକଟରେ ପ୍ଲଟ୍ କିଣେ ।

ଶ୍ୟାମ୍ ବାଘ ଶିକ୍ଷକ ସଂଘର ନେତା ।
ଦିନେ କେବେ ସେ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ଯାଏନା ।
ନିଜ ସ୍କୁଲରେ ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ର, ଛାତ୍ରୀ ଅଜଣା ରୋଗରେ ମରନ୍ତି ।
ସଚିବାଳୟରେ ବସି ଶ୍ୟାମ ବାଘ
ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବେତନ ବୃଦ୍ଧି ଓ ପ୍ରମୋସନ୍ ଫାଇଲ୍‌କୁ ମୁଭ୍ କରାଏ ।
ଯଦି ଏହି ପରାକ୍ରମୀ ଦଳିତ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବିରୋଧରେ
ଅଭିଯୋଗ କଲ, ତେବେ ମଲ ।
ତୁମ ନାଁରେ 'ଆଟ୍ରୋସିଟି ମାମଲା'ର ଧମକ,
ଦଳିତଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା ଅଭିଯୋଗରେ ଲାଗିଯିବ ନାନା ନାନା ଦଫା
ନା, ବାବା, ନା ।

ରେ, ମୁର୍ଖ ସାମ୍ବାଦିକ ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ,
ବହୁତ ମହଙ୍ଗା ପଡିବ ତୋତେ
ଯଦି କେବେ ଏଇ ଦଳିତଙ୍କ ପାଇଁ ଉଠାଅ ସ୍ୱର ।

ଆପଣ ଜାଣି ଥିବେ କିମ୍ବା ନଥିବେ
ଦଳିତ ନେତା ହେଂସ ସୁନାନୀ ଯେଉଁଠି ରାଜନୀତି କରୁଥାଏ
ଠିକ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଜଳଖିଆ ଦୋକାନରେ
ଅନାଥ ବାଳକ ପ୍ରତାପ ତ୍ରିପାଠୀ ଅଇଁଠା ବାସନ ମାଜୁଥାଏ ।
ପେଟୁଆ ମାଲିକଠାରୁ ବିଧା, ଗୋଇଠା ଖାଉଥାଏ ।
ହୋଟେଲ୍ ପଛରେ ଲାଗିଥିବା ନଳା ଭଳି
ପ୍ରତାପର ନାକରୁ ଶିଂଗାଣି ଅହରହ ବୋହୁଥାଏ ।

ଶ୍ୟାମ ବାଘର ଗାଁରେ ଥିବା ଦରିଦ୍ର ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଝିଅ ମିତା
ଟଙ୍କା ଅଭାବରୁ ସାରା ଜୀବନ ଅବିବାହିତ ରହେ ।
ଏବଂ ଗାଁରେ ଦେହ ଧନ୍ଦା କରେ ଓ କ୍ରମେ ଦରବୁଢୀ ହୁଏ ।

ମୋର ଦଳିତ ନେତା ହେଂସ ସୁନାନୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ,
ହୋଟେଲ୍‌ରେ ବାସନ ମାଜୁଥିବା ଅନାଥ ବାଳକ ପ୍ରତାପ ତ୍ରିପାଠୀ
ଅର୍ଥାଭାବରୁ ବେଶ୍ୟା ପାଲଟିଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କନ୍ୟା ମିତାଙ୍କ ଦୁଃଖ
କେବେ ତୁମ ହୃଦୟ ଛୁଏଁନା?
ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତମେ କେବେ ସିମ୍ପୋସିୟମ୍ କି ସେମିନାର୍ ଆୟୋଜନ କରନା?

ଜହ୍ନରେ ଜଳ

ଜହ୍ନରେ ବିଷ୍ଫୋରଣ କରି
ମଣିଷ ଖୋଜୁଛି ଜଳ ।
ଜଳରୁ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି କରିବ
ଉଦ୍‌ଯାନ, ଅମ୍ଳଜାନର ପରମାଣୁ ।
ପୁଣି ସେଥିରୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ମଣିଷ
ଜଳବାୟୁ, କୃତ୍ରିମ ପବନ ।
ଆଉ ଏହି ପବନ ପିଇ ମଣିଷ ଜହ୍ନରେ ବଞ୍ଚିବ ।
ଘର ଦୁଆର କରିବ ଓ ସହର ଗଢିବ ।
ଇସ୍, କି ଜଟିଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା !
ଜହ୍ନର ରୂପା ଦେହକୁ ମଣିଷ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିବ,
ପରମାଣୁ ବୋମାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତରେ ।
ଜହ୍ନକୁ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ଦାବି କରି
ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିବ ଲଢେଇ ।
ଆହାଃ, ଜହ୍ନକୁ ନେଇ ଚାଲିବ ଏତେସବୁ ପାଳା !!

କବିର ପ୍ରଣୟ ପ୍ରେୟସୀ,
ପ୍ରେମିକା ମଥାର ବିଦି,
ଆଇମା' କାହାଣୀର ଜହ୍ନମାମୁ,
ବିପ୍ଲବୀର ରୁଟି,
କୁଆଁର ପୁନେଇଁର ରୂପା ଜହ୍ନ;
ଏମାନଙ୍କୁ
କବର ଦିଆଯିବ,
ଆଧୁନିକତାର ଅହଂକାରରେ ।

ସତରେ ମଣିଷ ପାଇଛି
ଜହ୍ନରେ ଜଳ
ଜଳ ନୁହେଁ ତ,
ଜହ୍ନ ଆଖିର ଦୁଇ ଟୋପା ଲୁହ !!

ଶବ

କାଲି ରାତିରୁ ଶବଟି ପଡିଛି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ।
ନା, ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି ଆମ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡର ପାଖ ଗଳିରେ ।
କାହାର ସେଇ ଶବ?
କୁକୁର, ବିଲୁଆଙ୍କ ଅଧା ଖାଦ୍ୟ ହୋଇ ସାରିଥିବା
ଦଳକା ଶବଟିକୁ ଚିହ୍ନି ହେଉନି କି ଜାଣି ହେଉନି ।

ଓଃ, ଆମେ ଦେଖି ଚାଲିଛୁ
ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ସମ୍ଭାବନାର ହଟ୍ ରିଏଲିଟି ଶୋ'
ଧୂଆଁର ପରଦାରେ, ଭିଡ଼ ଭିତରେ ।

"ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ଚାଷୀର ଶବ ।
ଫସଲ ହାନୀ କାରଣରୁ କୀଟନାଶକ ପିଇ
ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛି ବିଚରା ଚାଷୀ ।
ଆହାଃ, ଆହାଃ, ପ୍ରାଣ କାନ୍ଦି ଉଠୁଛି!!
ଚାଷୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପାଇଁ ଷୋ'ଳ ଅଣା ସରକାର ଦାୟୀ ।"
ବିରୋଧୀ ଦଳ ହଲପ କରି କହିଲା ।

"ଶବଟି କେବେ ବି ଜଣେ ଚାଷୀର ନୁହଁ ।
ଚାଷୀମାନେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣା
ଆମ ସରକାର ଅମଳରେ ।
ସତ୍ୟ, ସତ୍ୟ, ସତ୍ୟ ।
ଏହା କୌଣସି ଏକ ଆତତାୟୀର ହୋଇପାରେ ଶବ ।"
ବିରୋଧୀ ଦଳର ଅଭିଯୋଗକୁ ସରକାର ଖଣ୍ଡନ କଲା ।

ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଗଣମାଧ୍ୟମର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ
ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଶବଟି ନିକଟରେ ।
ପଚା ଶବଟିର ଶହଶହ ସ୍ନାପ୍ ନେଲେ, ସୁଟିଂ କଲେ ।
ଗୋଟିଏ ପ୍ରମୁଖ ଗଣମାଧ୍ୟମ କହିଲା;
"ଏହି ଚାଷୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଘଟଣା ଆମର ବ୍ରେକିଂ ନିଉଜ୍ ।"
ଆଉ ଏକ ଗଣମାଧ୍ୟମ କହିଲା;
"ଆମଭଳି କଭରେଜ୍ କେହି କରି ନାହାନ୍ତି ।"
ଚାଲିଲା ଶବକୁ ନେଇ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଯୁଦ୍ଧ ।

ତା' ପରଠୁ ଶବଟିକୁ ନେଇ ଚାଲିଲା
ଚାରିଆଡେ ଚର୍ଚ୍ଚା ଓ ଆଲୋଚନା ।
ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଶବଟି କାହାର ଥିଲା?
ଆପଣଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ସୁ-ହୃଦୟ ବ୍ୟକ୍ତି
ଦୟା କରି କେହି କହିବେକି?
ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ସେହି ଶବର ଠିକଣା ।
ମୁଁ ବି ଲେଖିବି ଶବଟିକୁ ନେଇ ଏକ ଚମତ୍କାର କାହାଣୀ ।
ନା, କଣ କହୁଛନ୍ତି ବନ୍ଧୁ?

ଜୋତା

ପଲେ ରେଜା ବୋହି ନିଅନ୍ତି ସିମେଣ୍ଟ କଂକ୍ରିଟ୍,
ଧୂ ଧୂ ଖରାରେ ପୋଲ ତିଆରି ପାଇଁ ।
ଟାଁସିଆ ମାଟିରେ ଲଙ୍ଗଳ ଖେଞ୍ଚୁଥାଏ ଚାଷୀଟି ।
ମୁଣ୍ଡରୁ ଝାଳ ନିଗାଡୁଥାଏ କାରଖାନାରେ ଶ୍ରମିକଟି ।
ଶିଂଘାଣି ନାକିଆ ଗରିବ ପିଲାଟି ଢାବାରେ ପ୍ଲେଟ୍ ଧୁଏ ।
ଢାବା ମାଲିକର ଗୋଇଠା ଖାଏ ।

କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର, ନେତା, ମନ୍ତ୍ରୀ, ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ
ଜୋତା କିଣାଯାଏ,
ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ସୋ-ରୁମ୍‌ରୁ
ରେଜା, ଚାଷୀ, ଶ୍ରମିକ, ହୋଟେଲ୍ ପିଲାଙ୍କ ପିଠି ପାଇଁ ...

କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲ

ମୋ' ପିଲାବେଳେ
ଆଈ ଶୁଏଇ ଦେଲାବେଳେ
ଅନେକ କାହାଣୀ କହେ ।
ସେସବୁ ପ୍ରାୟ ଥାଏ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ କାହାଣୀ ।
ଅଗନାଅଗନି ବନସ୍ତ ।
ସେ ବନସ୍ତରେ ପୁଣି ଥାଆନ୍ତି ବାଘ, ଭାଲୁ, ସିଂହ, ହାତୀ
ହରିଣ, ସମ୍ବର, କୁଟ୍ରା, ହେଟା ଆଦି ଅନେକ ଜୀବଜନ୍ତୁ ।
ଆଈ କହେ; ବାଘ ହରିଣକୁ ଖାଏ ଆଉ ହରିଣ ଗଛବୃଛ ଖାଏ ।
ମଣିଷ ବାଘକୁ ଓ ହାତୀକୁ ଗୁଳି କରେ ।
ବାଘର ଛାଲ ଓ ହାତୀର ଦାନ୍ତ ସଂଗ୍ରହ କରେ ।
ଶାଳ, ଶାଗୁଆନ୍, ପିଆଶାଳ ଆଦି ବହୁମୂଲ୍ୟ କାଠ କାଟେ ।

ଘର ପାଇଁ ପଲଙ୍କ, ଡ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ୍, ସୋଫା, ଡାଇନିଂ ଟେବୁଲ୍ ବନାଏ ।
କୁଟ୍ରା, ସମ୍ବର, ହରିଣର ମାଂସ ଭୋଜି କରେ ।
କୁଟ୍ରାର ମାଉଁସ କୁଆଡେ ଭାରି ସୁଆଦିଆ ଆଇ କହେ ।
ଶାଗୁଆନ୍ କାଠ ଭାରି ନିଦା ବୋଲି ଆଇ କହେ ।

ଏବେ ତ ସେ ଅଗନାଅଗନି ବନସ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ।
ଇଂଲିଶ୍ ମିଡ଼ିୟମ୍ ନାତୁଣୀ ଯଦି କେବେ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରେ
ମୋର ଅକଲ ଗୁଡୁମ୍ ହୋଇଯାଏ ।
ତାକୁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଷୟରେ କିଭଳି ବୁଝାଇବି ଭାଷା ପାଏନା ।

ଏବେ କୋଉ ସେ ଅଗନା ଅଗନି ବନସ୍ତ ଅଛିଯେ?
ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରୀକୁ ସେ କଥା କହିବି?

ଆଉ ଯଦି କେବେ ସେହି ଅବୁଝା ପିଲାଟା ଅଝଟ କରେ,
ଜଙ୍ଗଲ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ଜିଦ୍ ଧରେ,
ତେବେ ତାକୁ କହିବି କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲର ଲମ୍ବା କାହାଣୀ ।
ନା କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଆପଣମାନେ?

ତାକୁ କହିବି;
ଅଗନାଅଗନି କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲ ।
ସେଠି ରହନ୍ତି ମଣିଷ, ରୋବର୍ଟ, କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ମେସିନ୍ ।
ସେଠି ବିରାଟ ବିରାଟ ଫ୍ଲାଟ୍, କଂକ୍ରିଟ୍‌ର ଗଛ ଓ ପାହାଡ ।
ସେଠି କଳକାରଖାନା, ଗାଡିମୋଟର ।
ଘୋ ଘୋ ଶବ୍ଦ, ଧୂଆଁ ଓ ଉତ୍ତାପରେ କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲଟି ଜଳୁଥାଏ ।

ବେଳେବେଳେ ପଶି ଆସନ୍ତି ଆତତାୟୀଙ୍କ ଭଳି
ହାତୀ, କଲରା ପତରିଆ ବାଘ ଓ ହେଟାଙ୍କ ଭଳି କିଛି ଆଗନ୍ତୁକ,
ମଣିଷ ବାସ କରୁଥିବା କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲକୁ ।
ସେତେବେଳେ ମଣିଷ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥାଏ କଂକ୍ରିଟ୍ ଗୁମ୍ଫରେ ।
ବାହାରେ କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଆଁ ଲାଗିଥାଏ ।
ମଣିଷ ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କଂକ୍ରିଟ୍ ଗୁମ୍ଫରେ ପଶି
ଜଙ୍ଗଲ ଜଳୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖେ ।
କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲକୁ ପଶି ଆସିଥିବା ହାତୀ ଓ ବାଘମାନଙ୍କୁ
ଫାୟାର୍ କରେ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଖତମ୍ କରିଦିଏ ।
ତା' ପରେ ମଣିଷ ସାଇତି ରଖେ,
ହାତୀ ଓ ବାଘଙ୍କ ନଗ୍ନ କଙ୍କାଳକୁ କଂକ୍ରିଟ୍ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍‌ରେ ।

ମଣିଷ ଲଗାଉଥାଏ କଂକ୍ରିଟ୍‌ର ଚାରା ।
ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାଏ କଂକ୍ରିଟ୍‌ର ନୂଆ ନୂଆ ଜଙ୍ଗଲ ।

ଦିନେ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ

ଝର୍କା ବାହାରକୁ ଅନେଇବାର ସୁଖରେ ମୁଁ ହଜିଯାଏ ।
ପଛରେ ଛାଡି ଦେଇ ଆସେ ମୋ' ପ୍ରିୟ ସହର
ଅଫିସ, ଫାଇଲ୍, ସେୟାର୍, ରାସନ, ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ, ଜମି ପ୍ଲଟ୍ ।

ଦୂରରୁ ଛୁଟି ଆସୁଥିବା ଗଛ, ପାହାଡ, ଧାନ କିଆରି, ବସ୍ତିମାନେ
ମୋତେ 'ଟା ଟା, ବାଏ ବାଏ' କରି ପଛକୁ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି ।
ମୁଁ ଖାଲି ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଝୁରି ହୁଏ ।

ଇସ୍ପାତ୍ ଦାନବଟି ଛୁଟି ଚାଲିଥାଏ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ।
ଝର୍କା ଭିତରେ ମୋ ବଗିରେ ବଙ୍ଗାଳୀ ଯୁବତୀଟି,
ସାଙ୍ଗରେ ଲାପ୍‌ଟପ୍ ।
ଚଷମା ଖୋଲି ନକଲି ଆଖି ପଟଳ ଓ ନକଲି ଦାନ୍ତକୁ
ସାବଧାନତାର ସହ ବାହାର କରେ ।

ସେମାନଙ୍କୁ କେମିକାଲରେ ବୁଡାଇ ରଖେ
ଓ ଆଖି ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି କରେ ।
ଖାଲଢିପ ରାସ୍ତାରେ ମନ୍ଦା ମନ୍ଦା ପିଚୁର ପ୍ୟାଚ୍ ପରି,
ବ୍ରଣଭର୍ତ୍ତି ଗୋଲପୀ ମୁହଁରେ ବୋଳି ହୁଏ କ୍ରିମ୍ ।

ବୃଦ୍ଧଟି ତାର ନାବାଳିକା ନାତୁଣୀକୁ କୋଳରେ ପୂରେଇ
ଗେଲ କରୁଥାଏ, କୁତୁକୁତୁ କରୁଥାଏ ।
ଫ୍ରକ୍ ଭିତରେ ଶିରାଳ ହାତଟିକୁ ପୂରେଇ କିଛି ଖୋଜୁଥାଏ ।

ବାବୁ ଏକ ରୁପିୟା, ବାବୁ ଏକ ରୁପିୟା କହୁଥିବା
ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ପିଲାଟିକୁ ବିହାରୀ ଲୋକଟା ଲାତ ମାରେ ।
ଗୋରା ତକତକ ବଂଗାଳୀ ବୁଢାଟି ପାଟି ପାକୁଳାଏ ।
ଚା, କଫି, ଝାଲ୍ ମୁଢି, ସମୋସା, ବରା, ଆଳୁ ଚପ୍
ନିୟମିତ ବିକ୍ରି ଚାଲିଥାଏ ।

ଲାପ୍‌ଟପ୍‌ରୁ ଯୁବକଟି ଅଶ୍ଳୀଳ ଛବି ଦେଖୁଥାଏ ।
ମୁଁ ମୋର ପୁରୁଣା ପ୍ରେମିକା କଥା ଭାବୁଥାଏ ।
ଯଦିଓ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋର ବାମ ପାଖରେ ବସିଥାଏ
ପ୍ରେମିକାର ସ୍ମୃତିରେ ମୁଁ ଭିଜୁଥାଏ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ।
ଲୌହ ଦାନବଟି ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡକୁ ଗିଳି ଚାଲିଥାଏ ।

ଜହ୍ନକୁ ଉପହାର ଦିଅ ହସ

ଜହ୍ନକୁ ଉପହାର ଦିଅ ହସ ।
ତା'ଠୁ ଉଧାରରେ ଆଣ ପ୍ରେମ ।
ଏମିତି ଚାଲୁ ଏକ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ
ଜହ୍ନ ଓ ତୁମ ଭିତରେ ।

ରାତି ଅଧରେ ଉଠି ଯାଅ ଛାତ ଉପରକୁ ।
ଅନାଅ ଖୋଲା ଆକାଶକୁ ।
ଜହ୍ନକୁ ସାରା ରାତି ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିବାକୁ କୁହ ।
ଗଛ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହୁଅ ନିରୋଳାରେ ।
ତାରାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲୁଚି ଲୁଚି ସମ୍ପର୍କ ରଖ ।

ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଉଡ଼ିବାକୁ ଉତ୍ସାହ ଯୋଗାଅ ।
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମନ ଖୋଲି ହସିବାକୁ କୁହ ।
ଜୀବନସାରା ହାସଲ କରିଥିବା ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ
ବଖାଣିବାକୁ ବୃଦ୍ଧଟିକୁ କୁହ ।
କୁନିକୁନି କୁକୁଡ଼ା ଛୁଆମାନଙ୍କ ଆଗରେ
ଫିଙ୍ଗି ଦିଅ ଦୁଇ ମୁଠା ଚାଉଳ, ବିନା ସର୍ତ୍ତରେ ।

ରାସ୍ତା କଡେ କଡେ ଓ ଖାଲି ସ୍ଥାନରେ ବୁଣି ଚାଲ
ପ୍ରେମର ମଞ୍ଜି ।
ଖରାରେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ,
ଗଛ ମୂଳେ ବସିଥିବା ତୃଷାର୍ତ୍ତଟିକୁ ଘରକୁ ଡାକିନିଅ ।
ତାକୁ ଦିଅ ଲୋଟାଏ ଥଣ୍ଡା ପାଣି ।
ଖର୍ଚ୍ଚ କର ନିଜର ସମସ୍ତ ଉଲ୍ଲାସ ।
ସମୟକୁ ଧାର ମାଗ 'ପ୍ରେମ'ର ଗୋଟେ ଛୋଟ ପୁଡିଆ ।
ଓ ତାକୁ ତା' ବାଟରେ ଚାଲିଯିବାକୁ କୁହ ।

'ପ୍ରେମ'ର ମଞ୍ଜିରୁ ଉଠିଥିବା ଚାରାରେ ପାଣି ଦିଅ ।
'ପ୍ରେମ'ର ଗଛମାନେ ବଢିବଢି ଆକାଶ ଛୁଅଁନ୍ତୁ ।
ସୃଷ୍ଟି ହେଉ 'ପ୍ରେମ'ର ଗଛମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଘଂଚ 'ଜଙ୍ଗଲ ।
ଶୀତଦିନେ ପିକ୍‌ନିକ୍ ଯାଅ ସେଇ ପ୍ରେମ ବଣକୁ ।
ଖେଳ, କୁଦ, ଡିଅଁ, ନାଚ, ମସ୍ତିକର ।
ଆଉ ଯା' ବି କର ସେଠାରେ ।
ସେଇ ପ୍ରେମର ଜଂଗଲରେ ।

ଗୋପାଳପୁର

ପୃଥିବୀ ସରିଛି ଯେଉଁଠି,
ଭାବୁ ଭାବୁ ଆଖି ପାଏନା ।
ନିରାଶାର ଜୁଆର ମାଡିଆସେ ।
ବେଳାଭୂମି ଓଦା ହୁଏ ।
ନେଳି ନେଳି ପାଣିରେ
ସ୍ୱପ୍ନସବୁକୁ ସାଉଁଟାଯାଏ ।

ଗତ କିଛି ବର୍ଷ ତଳର ଗଣ ମାଧ୍ୟମର ବିଜ୍ଞାପନ
ମନରେ ଉଜ୍ଜୀବିତ ହୁଏ ।
ଗୋପାଳପୁରରେ ଟାଟା ଷ୍ଟିଲ
ସ୍ୱପ୍ନ ହେବ ସାକାର ।

ହାଫ୍ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧା ପିଲାଟି,
ଚିନାବାଦାମ ବିକୁବିକୁ ଦେଖି ଚାଲେ
ତା ଭାଗ୍ୟ ବଦଳିଯାଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ।
କ'ଣ ଥିଲା ବିଜ୍ଞାପନରେ ଟିଭିରେ!

କୁନିକୁନି ଛୁଆମାନେ
ଶାମୁକା ସାଉଁଟୁ ସାଉଁଟୁ
ବାଲିରେ ପେଟେଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।
କୁନିକୁନି ଜାମା ପେଣ୍ଟରେ ବାଲି ଲାଗିଯାଏ ସରସର ।
ବାଲି ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ମମିମାନେ ଉଠାଇ ନିଅନ୍ତି
ସ୍ୱପ୍ନଖୋର ବେଳାଭୂମିରୁ ।

କଫି ରଙ୍ଗର ସାଲଓ୍ୱାର ପିନ୍ଧା ଝିଅଟି
ନେଳି ଓ ଲୁଣି ପାଣିରେ ଖେଳୁଥାଏ ।
ବତୁରି ଯାଇଥିବା ତାର ଛାତି, ଓଠ, କେଶ, ଜଂଘ
ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନ ଲାଗେ ।

ବିଜ୍ଞାପନର ସେଇ ହାପ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧା ଛୁଆଟି
ପୁଣି ବାଦାମ୍ ବାଦାମ୍ ଚିଲ୍ଲେଇ ଦଉଡି ଆସେ-
"ବାବୁ, ବାବୁ ବାଦାମ୍ ପୁଡିଆ ଦୁଇ ଟଙ୍କା,
ଚଣା, ମଟର ଟଙ୍କାଏ
ପୁଡିଆଟେ କିଣ ବାବୁ"

ୟୁରାନିୟମ୍, କଳାବାଲି, ବିରଳ ମୃତ୍ତିକା
ସବୁ ସାଉଁଟା ଚାଲିଥାଏ ସେପଟେ ।
ବନ୍ଦରକୁ ପୋତି ଦିଆଯାଏ ।

ରାଜଧାନୀ ରଙ୍ଗେଇଲୁଣ୍ଡାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ନିଆ ସରିଥାଏ ।
କିଆବଣ ଓ ଲୋକଶୂନ୍ୟ
ଚମାଖଣ୍ଡିରେ ପୋଲିସ ଫାଣ୍ଡି ବସାଯାଏ ।
ଟାଟା ଷ୍ଟିଲକୁ ସ୍ୱପ୍ନ କରି ଦିଆଯାଏ ।
ଅଧୀଗୃହୀତ ଜମିରେ ଟାଟା ନୂଆ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ ।

ଆମକୁ ଫେରିବାକୁ ହୁଏ,
ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ,
ପିକ୍‌ନିକ୍ ଫେରନ୍ତି ବସ୍‌ରେ ।
ସ୍ୱପ୍ନ ହିଁ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନ,
କେବେ ତାହା ସତ ହୁଏନି
ଭାବିଭାବି ।

ଆକାଶରେ ଶାଗୁଣା ଉଡେନି

ଏବେ, ଆକାଶରେ ଶାଗୁଣା ଉଡେନି ।

ଫଡ଼ଫଡ଼ କରେନି ଡ଼େଣା ତାଳ ଗଛରେ ।
ବସେନି ପଚା ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଶବ ଉପରେ ।
ଭାଗ ବସାଏନି କୁକୁର, ବିଲୁଆ, କାଉଙ୍କ ଖାଦ୍ୟରେ ।
ବସେନି ଠାକୁରାଣୀ ବରଗଛରେ ।
ବସେନି ବି କାହା ଘର ମଥାନରେ ।
ହୋମ କରିବାକୁ ପଡେନି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ।
ଅପବିତ୍ର ଘର ଓ ବରଗଛକୁ ପବିତ୍ର କରାଯାଏନି ।
ତା' ଅଶୁଭ ଛାଇ ପଡେନି ପିଲାଙ୍କ ଦେହରେ ।
ତା' ଅଶୁଭ ଛାଇ ବି ପଡେନି ଗର୍ଭବତୀର ବଢନ୍ତା ପେଟରେ ।
ଏବେ ଗାଇଗୋରୁ ମରନ୍ତିନି ଗାଁରେ ।
ପଚା ଶବ ପଡି ରହେନି କେନାଲ ହୁଡାରେ ।
ଶାଗୁଣା ଉଡେନି ଆଉ ଆକାଶରେ ।

ମୂର୍ତ୍ତି କାରିଗର ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକ

ଛିଣ୍ଡା କତରାରେ ପଡ଼ି ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକର ରୋଗୀଣା ବଡ଼ପୁଅ
ମୃତ୍ୟୁର ଆଲିଙ୍ଗନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରେ ।
ଆଟିକା ଭଳି ବଢ଼ିଥିବା ପେଟଟି ତାକୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦିଏ ।
ଆଉ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷକର ଶିଗାଣି ନାକିଆ ହାଡୁଆ ଛୁଆ
ସନ୍ନ୍ୟାସିର ସ୍ତ୍ରୀ ଛାତିରେ ଓହଳିଥାଏ ।
ମରି ଆସୁଥିବା ଖରା ଦିନିଆ ଗଛରେ ପୋକରା ବାଇଗଣ ଭଳି,
ନା ଶୋଷି ପାରେ ଖାଦ୍ୟସାର, ଜଳ, ଖଣିଜ ଲବଣ, ଧାତୁସାର
ଶୁଖିଲା ମଡ଼ମଡ଼ ଝଟାରୁ, ଶୁଷ୍କ ମାଟିରୁ!
କଷି ଧରେ ପୁଣି ଗୋଟେ ଗେଟମା ଗଛର ମଲା କାଣ୍ଡରେ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସି ସ୍ତ୍ରୀର ପେଟ ଆଉ ଥରେ ବଢ଼େ ।
ତିନି ମାସ ଚାଲିଛି, ସନ୍ନ୍ୟାସିକୁ ଜଣା ନଥାଏ ।
ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ନିଶା ସନ୍ନ୍ୟାସିକୁ ଘାରିଥାଏ ।

ସନ୍ନ୍ୟାସି ଜଣେ ସ୍ରଷ୍ଟା, ଜଣେ ଶିଳ୍ପୀ ।
ଏ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ କୋଉ ମୂର୍ତ୍ତି କାରିଗର ତାକୁ ବଳାଏ?
ପିଣ୍ଡାରେ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ ଧାଡିକିଧାଡି ମାଟିର ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଶ୍ରାବଣ ମାସର ବର୍ଷା ଛିଟାରେ ମୂର୍ତ୍ତିସବୁ ବତୁରୁଥାଏ ।
ବେପାର ମାଡ଼ ହେବ କାଳେ ସନ୍ନ୍ୟାସି ବିବ୍ରତ ନଥାଏ ।
ଭାଲୁକୁଣୀମାନଙ୍କ ଦେହରେ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଶାଢି ପିନ୍ଧେଇ
ସନ୍ନ୍ୟାସି ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଥରେ ଦେଖି ନିଏ ।
ଗଣେଶ, ସରସ୍ୱତୀ, କାର୍ତ୍ତିକେୟ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଦୁର୍ଗା ଆଦି ଦେବଦେବୀ
ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକକୁ ମାଗନ୍ତି ଜୀବନ, ଦାନ ସୂତ୍ରରେ ।
ନିଇତି ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଗଢୁଥିବା ସନ୍ନ୍ୟାସି
ନିଜେ ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଥାଏ ଭୋକ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ।
ନିଇତି ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବିକୁଥିବା ସନ୍ନ୍ୟାସି
ନିଜେ ବନ୍ଧା ପଡିଥାଏ ଗାଁ ମହାଜନ ପାଖରେ ।
ଋଣ ଖିଲାପକାରୀକୁ ମହାଜନର ତାଗିଦ୍ ତୁରନ୍ତ ପୈଠ କର ।
ନଚେତ୍ ଚାଲିଯିବ ବାପ ଅଜା ଅମଳର ପୁରୁଣା ଡ଼ିହଟି!

ଇଶ୍ୱର ଓ ଇଶ୍ୱରୀଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକ ।
ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବିକେ; ତଥାପି ପେଟ ପୂରେନା ।
କେବିକେ ଜିଲ୍ଲାରେ 'ଶିଶୁ ବିକ୍ରି' ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ହୁଏ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକର 'ଇଶ୍ୱର ବିକ୍ରି' ପ୍ରସଙ୍ଗ ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଆସେନା ।
ଇଶ୍ୱର, ଇଶ୍ୱରୀଙ୍କୁ ଜୀବନ ଦାନ କରିପାରୁଥିବା ସନ୍ନ୍ୟାସି,
କ'ଣ ତା'ର ପେଟଫୁଲା ରୋଗା ଛୁଆଟିକୁ ବଞ୍ଚେଇ ପାରେ?
ସୁତୁଲିରେ ବନ୍ଧା ନଡ଼ାର ମେରୁ ଦଣ୍ଡ ଉପରେ କାଦୁଅ ନେସି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ
ସେମାନଙ୍କୁ ଚିକ୍କଣ ଆଉ ମସୃଣ କରିପାରେ ।

ଆଖି କୋରଟରେ ପଶିଯାଇଥିବା ଶିଶୁଟିର
ଗାଲରେ, ପିଚାରେ ସନ୍ନ୍ୟାସି ରକ୍ତ ଓ ମାଂସର ପ୍ରଲେପ ଦେଇ ପାରେକି?
ଡାକ୍ତର କହନ୍ତି ଛୁଆଙ୍କୁ ପୁଷ୍ଟିହୀନତା ।
ଅସୁନ୍ଦର, ନଡ଼ନଡ଼ିଆ, ପେଟଫୁଲା, ଟେରା, କୁଜା, କେମ୍ପା, କ'ଣା ମୂର୍ତ୍ତି
କାହିଁ କୋଉ ଗରାଖ ଅଭିଯୋଗ କରିଛି କେବେ?
ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକର ମୂର୍ତ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ କହିବାକୁ କାହାର ଜିଭରେ ହାଡ଼ ଅଛି?
ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକର ମୂର୍ତ୍ତି ଗୋଟେ ନିଆରା ଭାଉ ଦାବି କରନ୍ତି ବଜାରରେ ।
ମାତ୍ର ସନ୍ନ୍ୟାସିର ରୋଗିଣା ଛୁଆଙ୍କୁ
'ପୁଷ୍ଟିହୀନତା' ବୋଲି ଡାକ୍ତର ଘୋଷଣା କରେ ।
ଏହା ହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସି ମଳିକ ସୃଷ୍ଟିର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ!

ବିରୋଧୀ ଦଳ

ସର୍ବଦା ଦେଶର ମଙ୍ଗଳ ଚାହାନ୍ତି ।

ଆଉ ଚାହାନ୍ତି,
କେଉଁଠି ତରୁଣୀଟିଏ ଧର୍ଷିତା ହେଉ,
ଦେଶରେ ମରୁଡି ପଡୁ,
ଚାଷୀମାନେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରନ୍ତୁ,
ବାତ୍ୟା ହେଉ,
ବନ୍ୟାରେ ଗାଁ ସହର ଭାସିଯାଉ,
ବାରମ୍ବାର ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟୁ,
ନକ୍ସଲ ଆକ୍ରମଣ ଜାରି ରହୁ,
ଆତଙ୍କବାଦୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବୃଦ୍ଧିପାଉ,
ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷର ଦର ବଢୁ,
ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତି ଭୁଶୁଡିଯାଉ,
ଦେଶରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଂଗା ଲାଗିଯାଉ,
ଅରାଜକତା ବ୍ୟାପିଯାଉ ।

ବିରୋଧୀ ଦଳ,
ସର୍ବଦା ଦେଶର ମଙ୍ଗଳ ଚାହାଁନ୍ତି ।

ରବି ନିଆଲ୍, ଆନ୍ଧ୍ର ମେଟ୍ରିକ୍

ରବି ନିଆଲ୍ ଆନ୍ଧ୍ର ମେଟ୍ରିକ୍, ଆଇଏ ସିଟି, ଟାଉଟର୍ ।
କୋରାପୁଟର କନ୍ଧ ଗାଁରେ ମାଷ୍ଟର ବିଖ୍ୟାତ ସାଉକାର୍ ।
ଧରାଧରି କରି ପାଇଛି ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପୁରସ୍କାର ।
ବର୍ଷକୁ ଆଠ ମାସ ଚାଲିଛି ଦୁଇଦୁଇଟି ପାୱାର୍ ଟିଲର୍ ।
ବର୍ଷସାରା କାମରେ ଲାଗିଛି ମହିନ୍ଦ୍ରା ଟ୍ରାକ୍ଟର୍ ।
ତେନ୍ତୁଳି, ମହୁଲ, ଶାଳମଞ୍ଜି, କାନ୍ଦୁଲ, ଝନା, ଝଦିରି ବେପାର ।
କନ୍ଧ ଗାଁରେ ନିଆଲ୍ ମାଷ୍ଟ୍ର ବିଖ୍ୟାତ ସାଉକାର୍ ।
ପିଲାଙ୍କ ବହି ଓ ପୋଷାକ କିଣାରୁ ମାଷ୍ଟ୍ର ବରାବର ।
ଅର୍ଥ କମିଶନ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଦରମା ମାସକୁ କୋଡିଏ ହଜାର ।
ଇସ୍କୁଲ୍ ଯାଏ ମାଷ୍ଟ୍ର ମାସରେ ଥରେ କି ଦୁଇଥର ।
ବାକି ଅଠେଇଶି ଦିନିଆ ଟୁର୍ ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ।
ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଲିଥିବ ଜାଲ୍ ନୋଟ୍ କାରବାର ।
ଏହାର ମାଷ୍ଟର ମାଇଣ୍ଡ୍ ଥିବ ନିଆଲ୍ ମାଷ୍ଟର ।
ଦଶଭରି ଓଜନ ନ ହେଲେ ପତ୍ନୀ ପିନ୍ଧନ୍ତିନାହିଁ ସୁନାହାର ।
ମହାଫୁଲେଇ ମାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପତ୍ନୀ ନିଜକୁ ଭାବନ୍ତି ଜମିଦାର ।

ଡିପିଇପି ଘର ପାଇଁ ଆସିଛି ଟଙ୍କା ଦଶ ଲକ୍ଷ ।
ସବୁତକ ଚଲୁ କରିଦେବା ମାଷ୍ଟରର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
କୋଡିଏ ବାଲିରେ ଏକ୍ ସିମେଣ୍ଟ, ମାଷ୍ଟର ବଡ଼ ଦକ୍ଷ ।
ଝିଅ ବାହାଘରରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଛି ଟଙ୍କା ସତୁରୀ ଲକ୍ଷ ।

କନ୍ଧ ଗାଁରେ ଡିଜେଲ୍ ଚାଳିତ ଧାନ କଳ ଓ ତେଜରାତି ଦୋକାନ ।
ସତେ ଯେମିତି କନ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇଛି ନୂଆ ଓ ସତେଜ ସପନ ।
ଗଞ୍ଜେଇ ବେପାର କରି ନିଆଲ୍ ମାଷ୍ଟ୍ର ମାଲାମାଲ୍ ।
ଚୋରାରେ ଚାଲିଛି ଦେଶୀ, ବିଦେଶୀ ଓ ମହୁଲି କମାଲ୍ ।
ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ଠକିଭଣ୍ଡି, ଲୁଟିମାରି ମାଷ୍ଟ୍ର ମାତାଲ୍ ।
କେବିକେ ଏରିଆରେ ସରକାରୀ ଚାକିରି, ଫୁଲ୍ ବୋବାଲ୍ ।

କୋଉଠୁ କିଛି ନ ପାଇ ଶେଷରେ ଏଇ ମାଷ୍ଟର ଚାକିରି ।
ପିଲାଙ୍କ ପୋଷାକ, ଚାଉଳ, ଡାଲି, ଅଣ୍ଡା କରେ ବିକିରି ।
ପାଠ ପଢ଼ା କମ୍, ବେଶି ନେତାଗିରି ।
ଦଳିତ ନେତା ନାଁରେ ଚାଲେ ଦାଦାଗିରି ।
ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେତେ ରାସ୍ତା, କୋଠା କାମ; ସବୁର ଠିକାଦାରି ।

ନିଆଲ୍ ମାଷ୍ଟ୍ର ପିନ୍ଧୁଥିବ ଆଣ୍ଠୁ ଟେକା ଧୋତି ଓ ଖଦଡ଼ ।
ନାବାଳିକା ଛାତ୍ରୀକୁ ଧର୍ଷଣ କରି ଖାଇଥିବ ବହେ ମାଡ ।
ରକ୍ଷା କରିବେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ବାବା ସାହେବ ଆମ୍ବେଦ୍କର ।
ରାଜଧାନୀରେ ମାଷ୍ଟ୍ର କିଣିଥିବ ଦଶ୍‌ରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପ୍ଲଟ୍ ।
ଧର୍ଷଣ କେସ୍‌ରେ ମାଷ୍ଟ୍ର ଧାଉଁଥିବ ବାରମ୍ବାର କୋର୍ଟ ।
ତଥାପି ମାଷ୍ଟର ମାରୁଥିବ ଫାଙ୍କା ବାହାସ୍ଫୋଟ୍ ।

ଧୋତି ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧି ମାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରକାଣ୍ଡ କଛା ଭିଡିଥିବ ।
ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍‌ରୁ ଶିକ୍ଷାସୌଧ ଧପାଲୁଥିବ ।
ନେତା, ମନ୍ତ୍ରୀ, ଭିଜିଲାନ୍‌ସ ଅଫିସରଙ୍କୁ ଭେଟୁଥିବ ।
ପାଠପଢା ବୋଲି ଗୋଟିଏ କାମ, ମାଷ୍ଟ୍ର ଭୁଲିଯାଇଥିବ ।
ଆହୁରି ଅଧିକ ଧନ ଠୁଳେଇବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିବ ।
ଏଥର ଏମ୍‌ଏଲ୍‌ଏ ଟିକେଟ୍ ପାଇଁ ଲବି କରୁଥିବ ।

ସହରି ଶିଶୁର ପ୍ରାର୍ଥନା

ହେ, ଭଗବାନ !
ମୋର ପ୍ରଣାମ ନିଅ ।

ମୁଁ ଭାରି ଦୁଃଖରେ ଅଛି ।
କାନ୍ଦ ମାଡୁଛି ।
ଦି' ଦିନ ତଳେ ଗାଁରୁ ଆଇ ଆସିଥିଲା ।
ସେ ଗୋଟିଏ ଗପ କହିଲା କି ଭଗବାନ,
ମାନେ ଆପଣ ସବୁଠୁ ବଡ ।
ଆପଣ ବିପଦରେ ପଡିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ
ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।
ତେବେ ଆପଣଙ୍କୁ କ'ଣ ମୋ ଦୁଃଖ ଜଣା ପଡୁନି?

ଦିନସାରା ଓଜନିଆ ବେଗ୍ ଆଉ
ୱାଟର ବଟଲକୁ କାନ୍ଧରେ ବୋହିବୋହି
ମୋ' ଅବସ୍ଥା ଘାଇଲା ହୋଇଗଲାଣି ।
ପୁଣି, ସ୍କୁଲରୁ ଫେରିଲେ
ଘରେ ଟ୍ୟୁସନ ସାର୍‌ଙ୍କ ହୋମ୍ ଟ୍ୟାସ୍କ !

ମୋର ସବୁବେଳେ ଖେଳିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।
ହେଲେ ଏଠି କାହା ସହ ଖେଳିବି, ତମେ କୁହ ତ?
ଏଠି ମୋ ଭଳି ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ଏକା ଦଶା ।
ଦିନସାରା ଗାଡିମୋଟର, କେଁ କାଁ, ଭେଁ ଭାଁ ।

ଆଈ ସାଙ୍ଗରେ ମାମୁଁ ଗାଁକୁ ଯାଇଥିଲି ।
ସେଠି କେତେ କ'ଣ ମଜା ।
ଆଈ ମା'ର ମଜାମଜା ଗପ,
ଅଜାଙ୍କର ପାନ ବଟୁଆ, ବଙ୍କୁଲି ବାଡି
ଗାଁରେ କେତେ ରକମର ଚଢ଼େଇ, ଗଛ,
ଛେଳିଛୁଆ, ମେଣ୍ଢା ଛୁଆ, କୁକୁଡା ଛୁଆ ।
ସେଠି ପିଲାମାନେ ଆମ୍ବ ବଗିଚାରେ ଖେଳନ୍ତି ।
ଗଛରୁ କୋଳି, ପିଜୁଳି ତୋଳନ୍ତି ।
ଟୁବି ଗଡିଆରେ ବୁଡନ୍ତି ।
କେନାଲ ହୁଡାକୁ ଲାଟିନ୍ ଯାଆନ୍ତି ।
ଫୁଟ ଖାଲିଆରୁ ମାଛ ଧରନ୍ତି ।
ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପାଠ ପଢନ୍ତି ।
ହେଲେ ସେଠି ଡ୍ୟାଡି, ମମି ଭଳି
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏତେ କେହି ଜଗନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏ' ସହରରେ ଆଉ ରହିବାକୁ ଇଛା ହେଉନି, ପ୍ରଭୁ !
ଆଇ ମା'ର ଗାଁ ବହୁତ ଭଲ ।
ମୁଁ ଆଉ ଏଠି ପାଠ ପଢ଼ିବିନି ।
ଗାଁରେ ଖେଳିବି, ବୁଲିବି, ବୋବାଲ୍ କରିବି ।

ହେ, ଭଗବାନ !
ମୋତେ ଖାଲି ଏତିକି ହେଲ୍‌ପ କର ।
ମୋ ଡ୍ୟାଡି, ମମିଙ୍କୁ
ବୁଝେଇ ଦିଅ ଯେ,
ମୁଁ ଗାଁରେ ପଢ଼ିବା ନେଇ
ସେମାନେ ରାଜି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତୁ ।
ଏ ପିଲାଟିର ଏତିକି ପ୍ରେୟାର୍ ଶୁଣ
ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ମାଗୁନି
ପ୍ରଭୁ, ଭଗବାନ !

ଚିଠି

ଦୂର ବିଦେଶରେ ଥିବା ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ
ସ୍ତ୍ରୀ ଲେଖେ,
ପିଙ୍କିର ଆବର୍ଜନ କଲି
ସେଇ ଫାଟା ଟୋକା ଶତୁରା ସହ
ପିଙ୍କି କେତେବେଳେ ଯେ ମିଳାମିଶା କରୁଥିଲା
ମୋଟେ ଜାଣି ପାରିଲିନି
ତେବେ ତିନି ମାସର ଗର୍ଭ ନଷ୍ଟ
ଭଲରେ ଭଲରେ ହୋଇଗଲା ।

ଭାଇ ପାଖକୁ ଭାଇ ଲେଖେ,
ଶୀଘ୍ର ଆସ
ଗାଁରେ ହଣାକଟା
କୂଳ ଜମିରେ ହିଡ ବାନ୍ଧିବାକୁ ନେଇ
ତଳ ସାହିବାଲାଙ୍କ ସହ ଭୀଷଣ ଗଣ୍ଡଗୋଳ
କୁଣା ଚମାର କାନ୍ଧରେ ପକାଇଛି ଦି' ଚୋଟ
ପୁଲିସି ମାଗୁଛି ପାଞ୍ଚ ହଜାର
ତମେ ଶୀଘ୍ର ଆସ ।

ସାଙ୍ଗ ପାଖକୁ ସାଙ୍ଗ ଲେଖେ,
ବୁଝିଲୁ ସାଙ୍ଗ, ଯଦି ବଡ଼ ହେବା ପାଇଁ କରିଥାଉ ଆଶା
ତେବେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର 'ଆମୋଇ' 'ମୋଦି'ରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଯା'
ଆଉ ସମୟ ବର୍ବାଦ କର୍‌ନା
କେଇଟା ଦିନରେ ଆମେରିକା ଯିବୁ
ଗଧ ଖଟଣି ନାହିଁ କି ଟେନ୍‌ସନ୍ ନାହିଁ
ଖାଲି ବ୍ରେନ୍ ଖଟେଇ ମାଲାମାଲ୍ ।

କଲେଜ ପଢୁଆ ପୁଅ ଲେଖେ ବାପା ପାଖକୁ,
ବାପା, ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ପଠାଅ
ବାବା ବଳିଆ କଲେଜରେ ପଡିଛି ଓଡ଼ିଆ ପେପର
ପ୍ରଫେସର ମହାନ୍ତି ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଦୁଇ ହଜାର
ସିକ୍ସିଟି ପର୍ସେଣ୍ଟ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ।

ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଥିବା ଝିଅ ମା ପାଖକୁ ଲେଖେ,
ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଚଳୁଛି, ପଇସା ଅଣ୍ଟୁନି
ମୋର ଜଣେ ଧରମ ଭାଇ(ଏଠାରେ)
ମୋତେ କରୁଛନ୍ତି ବହୁତ ହେଲ୍‌ପ
ଟଙ୍କାପଇସାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଡ୍ରେସ୍ କିଣି ଦେଉଛନ୍ତି
ତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ
ମୁଁ ଆସନ୍ତା ଗୁରୁବାର ଗାଁକୁ ଯିବି
ତୁ ତାଙ୍କୁ ପୁଅ ଭଳି ଦେଖିବୁ ।

ଚାଷୀର ସୁଖଦୁଃଖ

ଚାଷୀଟି,
କିଆରିରୁ ପାଚିଲା ଧାନ
କାଟି ଆଣିଲା ବେଳେ
ତାର ପାରିବା ପଣିଆ ବେଶ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଥାଏ ।
ତା'ର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବିକ୍ରି ହେବ ବଜାରରେ
ତାର ସକଳ ପରିଶ୍ରମ ପାଲଟିବ
ସାରା ଦୁନିଆର ରକ୍ତ
ଏଇ ଖୁସିରେ ।

ଗୋଟିଏ ପଟେ
କିଆରିରେ ଦୋଳି ଖେଳୁଥିବା
ହଳଦି ଗୁରୁଗୁରୁ ଧାନ କେଣ୍ଡା,
ଖଳାରେ ଗଢା ଯାଇଥିବା
ଛୋଟଛୋଟ ଧାନ ଗଦା,
ଆଉ ଓରାରେ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଥିବା
ଦେଖି ପିଆଢର ବେଣୀ,
ଗୋଟେ ପଖାଳ କଂସାକୁ ଆବୁରି
ଧରିଥିବା ମଣିଷ.

ଝାଟିମାଟିର ନଡା ଛପର ଘର
କାଛରେ ଝୋଟି ଚିତା ।

ଅନ୍ୟ ପଟେ,
ଘରେ ଜ୍ୱର କାଶରେ ଖୁଁ ଖୁଁ ରୋଗିଣା ସ୍ତ୍ରୀ,
ଭଡ ଭଡ ସିଗାଣୀ ନାକିଆ
ହାଡୁଆ ଛଆ ପଲେ,
ଅଶି ବରଷର ପାମ୍ପରି ବୁଢୀ ମା,
ଭୋକରେ ତୋରାଣୀ ମୁଦିଏ
ଓଷଦ ଟିକେ
ପାଉ ନଥିବାବେଳେ
ଅଚାନକ
ତାର ପାରିବା ପଣିଆର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ ।
ସୃଷ୍ଟିକୁ ପାଳୁଥିବା ମଣିଷର ଦୁଃଖ
ସରେନା କେବେବି
ଯଦିଓ ସେ ସୁଖ ବୁଣିବୁଣି ଚାଲିଥାଏ
ସ୍ତ୍ରୀ କହୁଥାଏ
ଶୁଣୁଚ,
ମୁଁ ମଲାପରେ
ମୋତେ କୂଳ ବିଲରେ ସମାଧି ଦେବ ।
ସେଇଠି ବସିରହି ସବୁବେଳେ କ୍ଷେତ ଜଗୁଥିବି
ଆଉ ତମକୁ ବି ଦେଖୁଥିବି ।

ପିଲାଦିନ

ମୋ' ଦୁଇ ହାତ ପାପୁଲିକୁ ତଳେ ପାରିଦିଏ ।
ପିଲାବେଳେ, ବୋଉ ମୋ' କୁନିକୁନି
ଆଙ୍ଗୁଟିରେ ଟିପା ମାରିମାରି ବୋଲେ;
"ଇଟିଲି ମିଟିଲି ଡାମ ଚିଲିଚିଲି
କାଇଁଚ କାକୁଡ଼ି ପିତା ନଳିତା
ଛ' ବୋହୂଙ୍କର ସାତ ଦଳିତା
ମଝିଆଣୀ ବୋହୂର ଆମ୍ବିଳା ଦହି
ଯା' ଖାଇ ଯା' ଓଲେଇ ଗାଇ
ଓଲେଇ ଯାଇଛି ବାପ ଘରକୁ
କି ଭାର ଆଣିବ ଆମ ଘରକୁ
ଆମ ଘର ଅଲାମଲା
ଷାଠିଏ ଟଙ୍କାର ବଳଦ ମଲା
ସେ କାଳି ଗାଇ ଡେଙ୍ଗୁରା ଦେଲା
ନଈ ସେପାରିରେ ଗଉଡ ଘର
ଦୁଧ ବିକୁଥାଏ ଭାରୁକା ଭାର ।"

ଏବେ ସିପୁନ୍‌କୁ ତା' ମମି
ମୁଖସ୍ତ କରାଏ ଇଂଲିଶ୍ ରାଇମ୍;
"ହିକ୍ଟପିକ୍ଟ ମାଇଁ ବ୍ଲାକ୍ ହେନ୍
ସି ଲେଜ୍ ଏଗ୍‌ସ ଟେନ୍
ହିକ୍ଟପିକ୍ଟ ମାଇଁ ବ୍ଲାକ୍ ହେନ୍ ।"

ମୋ' ବୋଉର କାଳୀ ଗାଈ
ଗୋଠରେ ମରିଯାଏ ।
ଆମ୍ବିଳା ଦହି ଆଉ ଭାରୁକାଭାର ଦୁଧ
ଓମ୍‌ଫେଡ୍ ଗାଡି ବୋହିନିଏ ।
ଆଉ ସିପୁନ୍ ମମିର ବ୍ଲାକ୍ ହେନ୍
ଏବେଏବେ ଜନ୍ମ ନିଏ ତା' ରଂଗୀନ୍ ଛବିଳ ବହିରେ ।
ସିପୁନ୍ ଖାଏ ଏଗ୍ ରୋଲ୍ ଓ ଅଣ୍ଡାର ପୋଚ୍ ।

କେବଳ ମୋତେ ଯାହା ଚାଳିଶି.
ସିପୁନ୍‌କୁ ଚାରି ।
ସିପୁନ୍ ଏବେ ଡିଆଁଡେଇଁ କରେ.
ନର୍ସରୀ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଏ ।
ମୋ' ପିଲାଦିନର ଚାଟଶାଳୀକୁ କବର ଦିଆଯାଏ ।
ମୋ' ପିଲା ଦିନକୁ ମୁଁ ଝୁରି ହୁଏ ।

ନେତା ପାଇଁ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ

-ଦେଖ ଭାଇ ସିଧା ସିଧା କଥା,
-ଜୀବନରେ କେବେ ମର୍ଡର କରିଛ?
-ନା ।
-ଡକାୟତି, ଚୋରି?
-ନା ।
-ଧର୍ଷଣଫର୍ଷଣ?
-ନା ।
-ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା ଫଙ୍ଗା କିଛି?
-ନା ।
-ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି କ୍ରିମିନାଲ୍ ବ୍ୟାକ୍‌ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଅଛି?
-ନା ।
-କିଛି ତ' ନାହିଁ, ଡ୍ୟାସ୍‌ଟା ଅଛି !
ଯା'ରେ ବାଘ ଚାଲିଯା'
ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ।
ଅନ୍ୟ କାମ କୋଉଠି ଦେଖ ।
ତୁମକୁ ଟିକେଟ୍ ଫିକେଟ୍ ମିଳିବନି ।
ନେତାଫେତା ବାଘ, ଜଘନ୍ୟ କାମରେ ।
ତୁମ ଦେଇ ନୁହଁ ।

ଭଡ଼ାଘରେ ରହୁଥିବା ବିଚରା ତରୁଣ କବିଟି

ଇଏ ଜଣେ ତରୁଣ କବି ।
ବିଏ ପାସ୍ କରି ଆସିଛି ନୂଆ ନୂଆ, କଟକ ।
ଚାକିରି ନାହିଁ ବାକିରି ନାହିଁ
ଖାଲି ମକୁନ୍ଦା ଫେର୍‌ଫାର୍ ।
ଦିନରାତି ଖାଲି ଯାହା କବିତା ଚାଷ ।
ଦିନରେ ଝୁଲାମୁଣି ରାତିରେ ଓପାସ ।
ମେସ୍ କରି ରହନ୍ତି କଟକରେ, ଭଡା ଚାରିଶ' ।
ଛଅ ଫୁଟ ଲମ୍ବା ଚାରି ଫୁଟ ଚଉଡାର ଭଡ଼ାଘର ।
ଆଜ୍‌ବେଷ୍ଟ ଛାତର କଣା ଦେଇ ପାଣି ଗଳେ ।
ବେଙ୍ଗ, ମୂଷା, ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ଭଡ଼ା ପଡେନା ।
ବିନା ଭଡ଼ାରେ ସେମାନଙ୍କ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ
କିନ୍ତୁ ଘରମାଲିକ ଜାଣିପାରେନା ।
ପ୍ରେମ କବିତା ଲେଖା ଥିବା ଖାତାକୁ ମୂଷା କାଟିଦିଏ ।
ପ୍ରେମିକାର ରଙ୍ଗୀନ୍ ଚିଠିରେ ବେଙ୍ଗ ମୁତିଦିଏ ।
ପ୍ରେମିକାକୁ ପଠେଇବାକୁ ଥିବା ଚିଠିରେ ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା ହଗିଦିଏ ।

ଏହା କିନ୍ତୁ ଘର ମାଲିକ ଜାଣିପାରେନା ।
ପହିଲାରୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ଘୁଞ୍ଚିଗଲେ
ଘର ମାଲିକ ବେସ୍ତ ହୋଇପଡେ ।

କେତେ ବାଲ୍‌ଟି ପାଣି ସରିଲା,
ଟୋକାଟା କେତେ ଥର ଲାଟିନ୍ ଯାଉଛି,
ଘରେ କେତୋଟି ବଲ୍ ଲାଗିଛି,
ପଂଖା କେତେବେଳେ ବନ୍ଦ କରୁଛି,
ତା' ପାଖକୁ କିଏ ସାଙ୍ଗସାଥୀ ଆସୁଛି,
ସଅବୁ ..ସଅବୁ.. ନଜର ରଖିଥିବ
ସେଇ ହେତାଖିଆ ବୁଢାଟା ।

କବିଙ୍କ ଭଡ଼ାଘର ବୋଇଲେ
କବିଙ୍କ ବହିପତର,
ସିଲ୍‌ଭର ଡେକ୍‌ଚି ଦୁଇଟି, କଡେଇ ଗୋଟିଏ
କର୍ଚୁଲି, ଦୁଇପଟ ଥାଳି, ଦୁଇଟି ଗିନା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାସନକୁସନ ।
ଆଉ ଦଦରା ଜଙ୍କ୍‌ଖିଆ ଷ୍ଟୋଭ୍‌ଟି,
ଷ୍ଟୋଭ୍‌ଟା ଘଁ ଘଁ ହେଉ ପଛେ
ସେ ହିଁ କବିର ପ୍ରିୟ ଓ ନିଜର ।
ନ ହେଲେ ଆଉ ସମସ୍ତେ ହାରାମ୍‌ଖୋର୍, ସ୍ୱାର୍ଥପର ।

ଘର ମାଲିକର ତାଗିଦ୍ ଥାଏ ।
କାନ୍ଥରେ କଣ୍ଟା ପିଟା ହେବନି,
(ଓ ଯୋଉ ତ ଘର !)
ଗୋଟିଏ ବଅଲ୍ ଓ ପଂଖା ଛଡା
ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ମନା,

ଘର ମାଲିକର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
ଜଗିରଖି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ପାଣି,
ରାତି ଅଧିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଲୁଅ ଜାଳିବ ନାହିଁ,
ବିଜୁଳି ଭଡ଼ା ବଢ଼ିଛି, ଚଢ଼ା ବିଲ୍ ଆସୁଛି,
ସବୁବେଳେ ପଂଖା ଚଳେଇବ ନାହିଁ,
ସାଙ୍ଗସାଥୀ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ କିଏ ଆସିଲେ,
ଏଠି ଗାଧୋଇବା, ଝାଡାଯିବା ମନା,
ବେଶି ସାଙ୍ଗସାଥୀ ଆସିବା ମନା ।

କବିତା ପାଠୋତ୍ସବ, କବି ସମ୍ମିଳନୀ ଆଦିରେ
ଯୋଗଦେଇ କବି
ରାତି ଅ'ଧରେ ଘରକୁ ଫେର ତ'
ପ୍ରିୟ ଷ୍ଟୋଭ୍‌କୁ ପୁଣି ଘଁ ଘଁ କରିବାରେ ଲାଗିପଡେ ।
ଷ୍ଟୋଭ୍‌ଟା ଘଁ ଘଁ ହେଉ ପଛେ ସେ ହିଁ କବିର ପ୍ରିୟ ।
ସଂଘର୍ଷ କରି ବଞ୍ଚିବା ଫିଲୋସଫି
କବି ଏଇ ଷ୍ଟୋଭଟିଠାରୁ ହିଁ ଶିଖିଛି ।
ରୋଷେଇ କରି ଖାଇ ଶୋଉ ଶୋଉ ରାତି ତିଇନ୍
ଉଠୁ ଉଠୁ ସକାଳ ଦଅଶ୍ ।

ଏମିତି ଏ' କବିର ଜୀବନ
ଭଡ଼ା ଘରେ, କଟକରେ ।

ସୁନ୍ଦର, ଅସୁନ୍ଦର

କୋଇଲିର କୁହୁ ସୁନ୍ଦର
ହାତୀର ଦାନ୍ତ ସୁନ୍ଦର
ଶିଳ୍ପୀର ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ସୁନ୍ଦର
ମଈଁଷିର ଦୁଧ ମଧୁର
କୋଇଲାର ସାକାରିନ୍ ଅତି ମଧୁର ।

କୋଇଲିର ରଙ୍ଗ. ଚେହେରା କଳା ଓ କଦର୍ଯ୍ୟ
ବିଶାଳକାୟ କଦାକାର ହାତୀଟି ଅସୁନ୍ଦର
ମଇଁଷିର କଳା କିଟିକିଟି ପହ୍ଲା. ଆହାଃ କି ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ !
ଆହାଃ କି କଳା କୋଇଲା !!
ଲେଞ୍ଜରା ଭର୍ତ୍ତି ଆଖିରୁ ପାଣି ଗଡି ଓଠକୁ ଛୁଉଁଥିବା
ବୃଦ୍ଧ ଶିଳ୍ପୀଟି ଧଇଁ ପେଲି ହେଉଥାଏ !!!

ଆମ ଘରକୁ ନାଗୁଆରେ ଆସେ କ୍ଷୀର
ବହୁ ମୂଲଚାଲରେ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତିଟି କିଣା ହୁଏ
ଶୋଭା ବଢାଏ ଆମ ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ର
ଅସନା ହାତୀ ଓ ମଇଁଷିକୁ ଦେଖିଲେ
ନାକ ଟେକନ୍ତି ଆମର ପିଲାଏ ।

ପଲିଥିନ୍

ଦୋକାନରୁ ଆସିଥିବା ସଉଦାପତର
ଲୁଣ, ଡାଲି, ଚାଉଳ, ଅଟା
ଅଜାଡି ଦେଲା ପରେ
ତାକୁ ଆଉ କିଏ ପଚାରେ?
କଂସେଇ ଖାନାରୁ ଛେଳି, କୁକୁଡା ମାଂସ
କଡେଇରେ କଷିଲା ପରେ
ତାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯାଏ ଡ୍ରେନ୍‌ରେ ।
ଖାଲି ଯାହା ପଡିଥାଏ
ରାସ୍ତାରେ, ଘାଟରେ, ବାଡିବଗିଚାରେ, ମଶାଣିପଦାରେ ।
ପବନରେ ଉଡିଯାଏ ରାସ୍ତାରୁ ଡ୍ରେନ୍‌କୁ,
ବିଲବାଡିରୁ ମଶାଣିପଦାକୁ ।
ବର୍ଷାରେ ଭିଜେ, ଖରାରେ ସିଝେ ।
ଗୋରୁର ପାକୁଳିରେ ଦଳିମଛି ହୁଏ ସିନା,
ତଥାପି ଅଶେଷ ହୋଇ ଯାଏନା ।
ଆମତମ ଭଳି ଲୋକେ ଦଳି ଦିଅନ୍ତି
ତାଙ୍କ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ପାଦରେ ।

ମୋର ମନେ ପଡେ,
ଆମ ଗାଁର ଦିନ ମଜୁରିଆ ଭଗିଆର କଥା ।
କାମବାଲି ସାରିଆର କଥା ।
ମୁଁ ଚାକିରି କରିଥିବା ବିଶାଳ ଅଟ୍ଟାଳିକା ପଛ ପଟେ
ହୋଟେଲ୍‌ରେ ବାସନ ମାଜୁଥିବା ଛୋଟ ପିଲା ଦୁଗୁଳାର କଥା ।
ଖଣିଖାଦାନରେ କାମ କରୁଥିବା କୁଲି ମଜୁରିଆଙ୍କ କଥା ।
ଖରାତରାରେ ରକ୍ତକୁ ପାଣି କରୁଥିବା ଚାଷୀଙ୍କ କଥା ।
ଶ୍ରମିକଙ୍କ କଥା ।
ଯେମିତି ଏମାନେ ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍ !

ପାଣି, ପବନ

ଆଗେ କୋଉଠି କିଛି ନଥିଲା ।
ଥିଲା ସବୁଠି ପାଣି ।
ମାନେ ଚାରିଆଡେ ଥିଲା ଜଳମୟ ।
ତା' ପରେ ପବନ ବହିଲା ।
ଏଇ ପାଣି, ପବନରୁ ଆମର ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।
ଏକ କୋଷୀ ଜେଲି ବଦଳି ମାଙ୍କଡ଼ ହେଲା ।
ମାଙ୍କଡ଼ରୁ ହେଲା ଏଇ ମଣିଷ ।

ସେତେବେଳେ ମାଙ୍କଡ଼ ଭଳି
ଆଦିମ ମଣିଷ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ବୁଲୁଥିଲା ।
ଓ କ୍ରମେ ଦେହରେ ତାଳପତ୍ର ଗୁଡେଇ ହେଲା ।
ଗଛର ବକ୍କଳା ପିନ୍ଧିଲା ।
ସଭ୍ୟ ମଣିଷ ହେଲା, ସମାଜ ଗଢିଲା ।
ଏମିତି ଏମିତି ଅନେକ ଦିନ ବିତିଗଲା ।
ମଣିଷ ସଭ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।
ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ମାଲିକ ହେଲା ।

ବିଶ୍ୱକୁ ନିଜ ଅକ୍ତିଆରକୁ ଆଣିବା ପରେ
ମଣିଷର ପୁଣି ପୁରୁଣା କଥାସବୁ ମନ ପଡିଲା ।
ବଣ ମଣିଷଙ୍କ ଭଳି ମଣିଷ ପୁଣି ଲଙ୍ଗଳା ହେଲା ।
ମଣିଷ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ବୁଲିଲା କଂକ୍ରିଟ୍ ଜଙ୍ଗଲରେ ।
ମଣିଷ ପାଣିକୁ ବିକିଲା ।
ପବନକୁ ବିକିଲା ।
ପାଣିକୁ ବୋତଲରେ ଓ ଜରିରେ ପୁରେଇ ବିକିଲା ।
ପବନକୁ ଲୁହାର ସିଲିଣ୍ଡରରେ ପୁରେଇ ବିକିଲା ।
ବଣଜଙ୍ଗଲ କାଟି ସଫା କଲା ।
କଂକ୍ରିଟର ଜଙ୍ଗଲ ସୃଷ୍ଟି କଲା ।
ସେହି ଜଙ୍ଗଲରେ ମଣିଷ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ବୁଲିଲା ।
ଦେହରୁ ସମସ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ଖୋଲିଦେଲା ।
ନାଚିଲା, କ୍ଲବ୍ ଗଲା ।

ଓ ପାଣିକୁ ମଦ ରୂପରେ ପିଇଲା ।
ମାତାଲ୍ ହେଲା, ନିଶାରେ ଚୁର୍ ହେଲା ।
ଦେହରୁ ପୂରା କପଡା ଖୋଲିଦେଲା ।

ଏବେ ଖାଲି ଯାହା ଅପେକ୍ଷା
ସେଇ ପାଣିକୁ
ସବୁଆଡେ ପାଣିମୟ ହେବାକୁ
ଯେମିତି ପୂର୍ବେ ଥିଲା !!

ଯୁଦ୍ଧ ବିଜୟୀ

ଝିଂକାରୀର ଝିଂ ଝିଂ ଶବ୍ଦ ଆଉ ଶୁଭୁନି ।
କାଉଙ୍କ କୋଳାହଳରେ ଫାଟି ପଡିଲାଣି ସିନ୍ଦୁରା ।
ଆତଙ୍କବାଦୀଟି ଭଳି,
ଶୀତ ପଶି ଆସିଛି ଝର୍କା ଦେଇ ମୋ' ଘରକୁ ।
ରାତିର କଳା କମ୍ବଳ ଦେହରୁ ଖୋଲି
ସକାଳ, ବେସ୍ତ ତା' କାମରେ ।

ନିଶାନ୍ତୁ ମେଞ୍ଚାଏ ଶାଢ଼ି ଗଦାରୁ
ସ୍ଲିପ୍ ୱେଲ୍ ଗଦିରେ
ପୋଡି ହୋଇ ପଡିଥିବା
ଦରନଂଗଳା ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ,
ଓଠରେ ରକ୍ତର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦାଗ,
ଛାତିରେ ଦାନ୍ତର ଅକୁହା ନିଶାଣ,
ଅଲରା କୁନ୍ତଳ ।
ସମ୍ଭାବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ତା' ଚକ୍‌ଚକ୍ ଆଖି ଦିଓଟିରୁ
ଜଣା ପଡୁଥିଲା
ଗତ ରାତିରେ
ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଯୁଦ୍ଧରେ
ବିଜୟଲାଭ କରିବାର ସଂକେତ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ କବି

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ କବି ହେଲେ
ବଢ଼ିଯାଏ ତା' କବିତାର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ।
ବଢ଼ିଯାଏ ବି ଜାତୀୟ, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟସ୍ତରରେ
ତା'ର ଭାଉ, ଯଶ ଓ ପରିଚିତି ।

ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କରେ
ଛପାଯାଏ ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଙ୍କ ଶସ୍ତା ପ୍ରେମ କବିତା ।
ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତି ବୃଦ୍ଧ, ଜ୍ଞାନୀ ଓ ପଣ୍ଡିତ କବିମାନେ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ, ସେଲ୍ ଫୋନ୍‌ରେ ଫୁଲେଇ ହୁଏ,
"ଦେଖିଲଣି କି? ମୋ' କବିତା ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକାରେ,
ଅମୁକ ଜାତୀୟସ୍ତରର ମହାନ୍ କବି ଟ୍ରାନ୍ସଲେସନ୍ କରିଛନ୍ତି ।"

ନିଜକୁ ଅତି ପଣ୍ଡିତ ବୋଲାଉଥିବା ହତାଶିଆ ଯୁବକମାନେ
ଫିଚର ଲେଖନ୍ତି ଓ ସାରଗର୍ଭିକ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି,
ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଙ୍କ କବିତାକୁ ନେଇ ।

ତେଲୁଗୁଣି ପୋକ ଭଳି ଗଡ଼ନ୍ତି ଏକଲା କ୍ଲାନ୍ତ ଶଯ୍ୟାରେ
ବିଚରା ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବା
ଫିଚର ଲେଖକ ଓ ଯୁବ ଆଲୋଚକମାନେ,
ରାତି ଅଧରେ ନିର୍ଜୀବ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍‌ଟିକୁ କାନରେ ଜାକି ।

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଙ୍କ କବିତା ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି
ଯଦି ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା,
କ'ଣ ଢୋ' ହୋଇଗଲା?
ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଙ୍କ ଅନୂଦିତ କବିତା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ
ଦେଶରୁ ଗରିବଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମି ଯାଏକି?
ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତିରେ ସୁଧାର ଆସେକି?
ଦରଦାମ୍ ହ୍ରାସ ପାଏକି?
ବୁଢ଼ା ମୂଲିଆଟିକୁ ଆଉ ନ ଖଟିବାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦିଆଯାଏକି?
ଆତଂକବାଦୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏକି?
ଚାଷୀଙ୍କ ଦୁଃଖ ଘୁଞ୍ଚିଯାଏକି?

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ କବିଙ୍କ କିଶୋରୀ ବୟସର ଆଲ୍‌ବମ୍ ଫଟୋକୁ ଛପେଇ
ପୂଜା ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରାଯାଏ ।
ଓ ଶସ୍ତା ପ୍ରେମ କବିତାସବୁର ଦୀର୍ଘ ଆଲୋଚନା ହୁଏ ।

▪ ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗି ୮୪ ▪

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ ଆଖି ନଚେଇ ଅଳ୍ପ ହସେ,
ଉଷ୍ଣମ୍ ବେଡ୍‌ରେ ଥାଇ ବୁଢା କବିକୁ କହେ,
"ସାର୍, ଆପଣ ନା, ସତୁରୀ ବୟସରେ ଡହଡହ ଯୁବକ !!"
"ହୁସ୍, ଆଜିକାଲିକା ଯୁବକ ଅଲଣା ଓ ନପୁଂସକ"

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅର କବିତା
ଇଂରାଜୀ, ଫରାସୀ, ଚୀନା, ଜାପାନୀ ଆଦି ଭାଷାରେ
ଅନୂଦିତ ହୋଇ ପୃଥିବୀସାରାର ପତ୍ରିକାରେ ଛପା ଯାଏ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ ଖାଲି ମୁରୁକି ହସେ ।
ତା' ବୟସର ଯୁବ ଲେଖକଙ୍କୁ ଛିଗୁଲାଏ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ କବିତାର ଭାଷାନ୍ତର ହୁଏ ବରାବର,
ଇସ୍, ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ କବି ସତେ କେତେ ପାରିବାର !!!

କୁଡିଆ

କୁଡିଆ,
ଚାରିପାଖ ଖଣ୍ଡ ବାଉଁଶ
ନଡା, ପାଳରେ ତିଆରି
ଏକ ନିରାପଦ ନିବୁଜ ଛୋଟିଆ ଘରଟିଏ ।
ହାମୁଡେଇ ରହିଥାଏ,
ଜଗୁଆଳୀ ପରି ଧାନ ଖଳାରେ,
ପରିବା କିଆରିରେ ।
ଜଗିଥାଏ ଧାନ, କୋବି, ଆଳୁ, ବାଇଗଣ
କାକୁଡି, କଞ୍ଚାଲଙ୍କା, ଟମାଟର ଆଦି ପରିବାକୁ ।

ଆମକୁ ଏକ କୁଡିଆ ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ
ଆମ ଭିତରେ,
ଜଗିବାକୁ
ଆମର
ଅତୀତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ।

ବାପଛେଉଣ୍ଡ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ

ବାପ ଥେଲା ପୁଅ
ସଭାରେ ହାରେନା ।
ବାପ ଥେଲା ଝିଅ
କେବେ କାନ୍ଦେନା ।
ମହାପୁରୁଷ କହିଛନ୍ତି ।
ମହାପୁରୁଷ
କ'ଣ କହିଛନ୍ତି
ବାପ ନଥିବା
ପୁଅ. ଝିଅଙ୍କ ପାଇଁ?

ଢୋକ

ନେତାଙ୍କ ପକେଟ୍‌ରୁ
ଖଟ ତଳୁ
ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ୍‌ରୁ ବାହାରେ
କୋଟିକୋଟି ଟଙ୍କା
ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଆହୁରି ବାହାରେ
ଟିଭି, ଗୋରୁଖାଦ୍ୟ, ବୋଫର୍ସ, କମ୍ପ୍ୟୁଟର
କ୍ରୋମାଇଟ୍, ବକ୍ସାଇଟ୍, କୋଇଲା, ମାଙ୍ଗାନିଜ୍
ସିବିଆଇର ଚଢାଉ ପରେ
ଠିକ୍ ଶୋଷି ନେଇଥିବା
ଢୋକରୁ
ପିଚ୍‌ପିଚ୍ ରକ୍ତ
ତା' ମୁହଁରେ
ଲୁଣ ଦେଲାବେଳେ ।

ପବନ

ଦୁନିଆଟା ଗୋଟେ ପବନଭର୍ତ୍ତି ବେଲୁନ୍ ।
ମଣିଷ ବି ଗୋଟେ ପବନଚାଳିତ ମେସିନ୍ ।
ସବୁକିଛି ଚାଲିଥାଏ ଏ' ପବନଟିକକ ପାଇଁ ।
ପବନ ପାଇଁ ମଣିଷ ବଞ୍ଚେ ।
ପବନ ପାଇଁ ଦୁନିଆ ଚାଲେ ।
ପବନ ବେଶି ହେଲେ ବେଲୁନ୍ ଫାଟିଯାଏ ।
ପବନ କମିଗଲେ ବେଲୁନ୍ ଫୁର୍ସିଯାଏ ।
ଏହି ପବନ ପାଇଁ ମହାପ୍ରଳୟ ।
ଅଣଚାଷ ପବନ ନିଏ ଦିନେ ମଣିଷର ଜୀବନ ।
ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚାଇଦିଏ ବୁନ୍ଦାଏ ପବନ ।

'ଗୋରୀ' ପାଇଁ ଏକ କବିତା

ନାମ: ଗୋରୀ ।
ଜନ୍ମ: ୧୯୭୫ ମସିହା ।
ଜନ୍ମସ୍ଥାନ: ଭିତରକନିକା ଅଭୟାରଣ୍ୟ ।

ଜହ୍ନ ରାତିରେ ତାଙ୍କମାଳର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ
ନିରବ ଉପତ୍ୟକାର କ୍ଳାନ୍ତ ନାୟିକା ।
ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରୀ ଲୁଣା ଜଙ୍ଗଲ ଉଜୁଡିଯାଏ ।
ସଂତ୍ରସ୍ତ ବଉଳା କୁମ୍ଭୀରଙ୍କ ଲାସ୍
ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଏ
ପାଖ ଗାଁର ଗୋରୁ ଗୁହାଳରୁ ।

ବନ୍ଦିନୀ 'ଗୋରୀ' ଆଖିରୁ ଲୁହ ଢାଳେ,
ରାଜନଗର ଫରେଷ୍ଟ ଡିଭିଜନର
ନିଭୃତ ହାରେମ୍‌ରେ ।
ତା' ଆଖିର ତତଲା ଲୁହ ଗହୀରମଥା ଦେଇ
ବଂଗୋପସାଗରରେ ମିଶେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ, ବୈତରଣୀ, ଖରସ୍ରୋତାକୁ ପୋତି ଦିଆଯାଏ ।
ରଙ୍ଗଣୀ, ତାଳଚୁଆକୁ ଆଉ ଯିବାକୁ ହୁଏନା ଲଞ୍ଚ୍‌ରେ ।

ବିଦେଶାଗତଙ୍କ ଅଶ୍ଳୀଳ କୋଳାହଳରେ
ତା'ର ନିରୀହ ନିରବତା ସମାଧି ନିଏ ।
ତା' ଛାତି ତଳେ ଗଢି ଉଠିଥିବା
ସ୍ୱପ୍ନର ଘରସବୁ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ।
ଉଜୁଡାଇ ଦିଏ ପବନ,
ତା' ସ୍ୱପ୍ନର ବାଡିବଗିଚା, ଝାଉଁବଣ ।
ତା' ଦେହର ଭୋକ, ଦେହରେ ଜଳି ପାଉଁଶ ହୁଏ ।
ସବୁଦିନ ପାଇଁ ସେ ଚିର କୁମାରୀ ହୋଇଯାଏ ।

ଗୋଟିଏ ନିର୍ବାକ୍ ବନ୍ଦିନୀ ନାୟିକାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରି
ଆମେ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଜନ କରୁ ।
ଆମର ଜାତୀୟ ସମ୍ପଦ ଭାବେ ତାକୁ ମାସ୍କଟ୍ କରୁ,
ଲୋଗୋ କରୁ ଓ ଏମ୍‌ବ୍ଲେମ୍ କରୁ ।
ଅର୍ଥହୀନ ସହାନୁଭୂତିରେ ପୋତିଦେଉ
ତା' ଦେହର କ୍ଷୁଧା ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାସବୁକୁ ।

ଗୋଟେ ବୟସାତୀତ ଉଦାସ ନାୟିକାକୁ
ପ୍ରେମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରୁ
ତା' ଇଛାର ସକଳ ବିଦ୍ରୋହ ସତ୍ତ୍ୱେ ।

ନଈର ମିଠା ପାଣି ଓ ସମୁଦ୍ରର ଲୁଣିପାଣିର
ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳରେ କବର ନିଏ ଗୋରୀ ।

(ବିଶ୍ୱରେ ବିରଳ ଭିତରକନିକାର ଶଙ୍ଖୁଆ କୁମ୍ଭୀର 'ଗୋରୀ'କୁ ସମର୍ପିତ)

ମହମବତୀ

ଥାଏ,
ଭିତରେ ଏକ ସରୁ ସଳିତା ।

ଆଲୋକିତ କରେ
ସେଇତକ ଜଳିଲେ ଯାଇ
ଜୀବନ ଭଳି ।

ଜଳିଜଳି ଯାଏ ଯେତେ
ଆଲୁଅ ଦେଉଥାଏ ସେତେ ।

ଏମିତି ହୁଏନା

ସିଂହ ମାଂସ ଖାଏ ।
ଗାଇ ଘାସ ଖାଏ ।
ମଣିଷ,
ମାଂସ ଓ ଘାସ ସବୁ ଖାଏ ।

ସିଂହ ଘାସ ଖାଏନା ।
ଗାଇ ମାଂସ ଖାଏନା ।
ମଣିଷ,
ଘାସ ଓ ମାଂସ କିଛି ଖାଏନା,
ଆହାଃ, ଏମିତି ହୁଏନା ।

ଓଷଦବାଲା

କେତେ ବା ଲାଭ ପାଏ ଦିନକୁ
ହାଟ, ବଜାର, ଗଳିକନ୍ଦି ବୁଲୁଥାଏ
ଓଷଦବାଲା ।
ସାରାଦିନ ।
ଯନ୍ତ୍ର ଭଳି ତା' ପାଟି କାମ କରୁଥାଏ ।
ଆଉ ବେକରେ ଝୁଲୁଥାଏ
ଡାଡି ଡାଡି ଓଷଦ ପୁଡିଆର
ଲମ୍ବାଲମ୍ବା ମାଳ ।

ଉକୁଣୀ ମାରି, ଓଡ଼ଶ ମାରି
ମାଛି ମାରି, ପିମ୍ପୁଡି ମାରି
ଆଜ୍ଞା,
ମା'ମାନେ, ଭଉଣୀମାନେ, ମାଉସୀମାନେ
ମୁଣ୍ଡରେ ଉକୁଣୀ, ଆଜ୍ଞା
କୁଣ୍ଡେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ବିଝାର ହୋଇପଡୁଛନ୍ତି,
ସଭାସମିତିରେ ବସୁଛନ୍ତି, ଆଜ୍ଞା
ଉକୁଣୀ କୁଣ୍ଡେଇବାକୁ ଖରାପ ଲାଗୁଛି
ଏଇ ଓଷଦ ନେଇଯିବେ
ମୁଣ୍ଡରେ ବୋଳିଦେଲେ କାମ ଫତେ ।

ବାବୁ, ବାବୁଆଣୀମାନେ
ଖଟ, ପଲଙ୍କରେ ଶୋଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି
ଓଡ଼ଶମାନେ ଜାଗା, ଅଜାଗାରେ କାମୁଡି ପକଉଚନ୍ତି, ଆଜ୍ଞା
ଏଇ ଓଷଦ ଆଜ୍ଞା ତା'ର ଯମ ଆଜ୍ଞା ।

ମାଛି ଭଣଭଣ
ଭାତରେ ମାଛି, ଡାଲିରେ ମାଛି,
ତର୍କାରୀରେ ମାଛି, ଜଳଖିଆରେ ମାଛି
ବସୁଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା
ହଇଜା ଠାକୁରାଣୀ ଲୋ, ବୋପା !
ନଂଘାରେ, ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ, ଅଗଣାରେ
ଏଇ ଓଷଦ ପକେଇଦେବେ, ଆଜ୍ଞା
ଖାଇକିରି ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇବ ଘିରିଘିରି
ସମୂଳେ ଯିବ ବଂଶନାଶ ।

ଏହି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରେଖା ନ ମାନି
ସୀତା ଦେବୀ କେତେ ସରି ହେଲେ
ଆଜ୍ଞା, ପକେଇଦେବେ ଶକ୍ତ ଗାର, ଆଜ୍ଞା
ପିମ୍ପୁଡି, ଢଦା, ଅସରପା ନା ତାଙ୍କ ବୋପା?
ଆଜ୍ଞା, ଏହି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରେଖା ଛୁଁ ଛୁଁ
ସବୁ ହୋଇଯିବେ ନିପାତ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଘରକୁ ଫେରେ ଓଷଦବାଲା ।
ଉକୁଣୀ ମାରି, ଓଡ଼ଶ ମାରି,
ମାଛି ମାରି, ପିମ୍ପୁଡି ମାରି ବିକିସାରି ।
ବେକରୁ ଓହ୍ଲାଏ ଓଷଦର ମାଳ ।
ଢକ ଢକ କେଇ ଗିଲାସ ପାଣି ପିଇଯାଏ ।
ଶିଂଘାଣୀ ନାକିଆ, ଆଟିକା ପେଟା
ଲଙ୍ଗଳା ଗାଣ୍ଡିଆ ତିନି ତିନିଟା ଛୁଆ
ଓ ଛପରେ ଗଡୁଥିବା
ଗର୍ଭବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଡେ
ଚାହିଁ ଥକା ମାରୁଥାଏ ।

ପଟାମୁଣ୍ଡେଇ କେନାଲ

ମରୁଡିରେ ଜଳିଯାଏ ଧାନ ଫସଲ ।
ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଘେରାଉ କରନ୍ତି ଚାଷୀ ।
ଧାନ ବିଲର ଛାତି ଚିରି, ଫସଲକୁ ମାଡିମକଚି
ଦୁଇ ଥାକିଆ ପିଚୁ ରାସ୍ତା ଲମ୍ବିଯାଏ
ବଂଗୋପସାଗରର ଅଶାନ୍ତ ଗର୍ଭ ଆଡେ ।
କେନ୍ଦ୍ରାପଡାରୁ ଗଣ୍ଡକିଆ, ଖରିଅନ୍ତା, କଖାରୁଣି ଦେଇ,
ଛତର ବାବରକୁ ବସ୍ ଚାଲେ, କେନାଲର କଡେ କଡେ ।
ଜଗତ୍‌ଢୋରରେ ଗଢି ଉଠେ ଚିଙ୍ଗୁଡି କାରଖାନା ।

ମରୁଡିରେ ଆଁ କରେ ଚାଷୀର ଧାନ ବିଲ ।
ଆଉ ପାଣି ଆସେନା ପଟାମୁଣ୍ଡେଇ କେନାଲ୍‌ରେ ।
ଢେଉମାନେ ନାଚନ୍ତିନି ଖରା ସଂଢରେ ।
ମାଛରଂକା ଚକ୍କର କାଟେନା ତା' ନୀଳ ଜଳରେ ।
କେନାଲ୍‌କୁ ପୋତି ଦିଆଯାଏ ।

ବୁଢି ପଟାମୁଣ୍ଡେଇ କେନାଲ୍‌ର ଲାସ୍‌କୁ
ବୋହି ନିଅନ୍ତି ସ୍ଥାନୀୟ ନେତାଏ ।
ବିରାଟ ପଟୁଆରରେ ।

ଆମେ ଓଡ଼ିଆ

ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଆମେ ଗର୍ବ କରୁଥାଉ ।

ଆମ ରକ୍ତରେ ହିମୋଗ୍ଲୋବିନ୍‌ର ମାତ୍ରା ବଢ଼ଳ ହୁଏ
ଆନ୍ଧ୍ରର ମାଛ, ଅଣ୍ଡା ଓ କଦଳୀରେ ।
ଆମ ମାଂସ ପେଶୀ ଟାଣ ହୁଏ
ପଂଜାବର ଗହମ, ମକା ଓ ଚାଉଳରେ ।
ଆମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନିରାପଦ ରହେ
ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଆଳୁ, ବାଇଗଣ ଓ ପିଆଜରେ ।

ଆମ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ପଢନ୍ତି ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ ।
ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି ଆମ ସମାଲୋଚକମାନେ
ଇଂରାଜୀ ଓ ବଂଗଳା ସାହିତ୍ୟର ।
ଆମ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ କଟା ହୁଏ କେକ୍ ।
ଆମର ଜଳଖିଆରେ ସାମିଲ୍ ହୁଏ ବ୍ରେଡ୍, ବଟର, ସ୍ନାକ୍ସ ।

ଆମର କୋଳଥ, ମାଣ୍ଡିଆ, ଧାନ ଫସଲ ଉଡୁଡିଯାଏ ।
ସାରଳା, ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳରାମ, ଭଞ୍ଜ, ଫକିରମୋହନଙ୍କୁ ଭୁଲିଯାଉ ।
ପିଲାଏ ଆମର ଘୃଣା କରନ୍ତି ନିଜ ମାତୃଭାଷାକୁ ।
ଆରିସା, ଏଣ୍ଡୁରି, ମଣ୍ଡା, ଗଇଁଠାରେ ଫଙ୍ଗସ୍ ଲାଗେ ।
ଆମର ପ୍ରିୟ ପଖାଳ ଚୁଲିକୁ ଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଆମେ ଗର୍ବ କରୁଥାଉ ।

ଝିଅ ପାଇଁ କବିତା

ଘରୁ ଗୋଡ କାଢୁ କାଢୁ
ପତ୍ନୀ କହେ;
'ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ଫେରି ଆସିବ ।'
ଏହା ପରଠୁଁ ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟାଏ
ଅନ୍ତରରେ ମୋବାଇଲ୍
ବାଜି ଉଠେ ।
'କେଉଁଠି ଅଛ, ପରିବା ନାହିଁ
ଡାଲି ସରି ଯାଇଛି
ଫେରିଲାବେଳେ ନେଇକି ଆସିବ ।'
ପତ୍ନୀ ଫୋନ୍‌ରେ କହେ ।
'ଶୀଘ୍ର ଫେରିଆସ'
ଆଉ ଥରେ ମନେ ପକେଇ ଦିଏ ।

ଏବେ ବାଇକ୍ ଷ୍ଟାର୍ଟ କରୁକରୁ
ତିନି ବର୍ଷର ମୋ' ଝିଅ
ଆଡି, ତା' କୁନିକୁନି ପାଟିରେ
ଥଂଗେଇ ଥଂଗେଇ କହୁଛି;
ବାବା, 'ଦଲ୍‌ଦି ଆଛ, ବୁଇ ଯିବା' ।

ଫୁର୍ କିନା ଉଡିଯିବାକୁ ଇଛା ହୁଏ

ଫୁର୍ କିନା ଉଡ଼ି ଯିବାକୁ ଇଛା ହୁଏ,
ସ୍ମୃତିର ଭଂଗା ଡେଣାରେ
ପିଲା ଦିନର ମୋ' ଦୂରନ୍ତ ଗାଁ ଆଡେ ।

ଇଛା ହୁଏ ଶୋଇ ପଡିବାକୁ
ଜେଜେଙ୍କ ନଡ଼ିଆ ବାହୁଂଗା ଟାଂଚରାରେ
ଫଗୁଣର ଆମ୍ବ ତୋଟାରେ ।
ଏକ ଝାଂଜି ଅପରାହ୍ନରେ ।

ଇଛା ହୁଏ ଖାଇ ବସିବାକୁ
ଲମ୍ବା ପଂଗତରେ, କଦଳି ପତ୍ରରେ
ସୁଲୁସୁଲୁ ପବନରେ, ଗାଁ ସଂଢରେ ।

ଇଛା ହୁଏ ପଶିଯିବାକୁ,
ଆଈର ନିରାପଦ କୋଳରେ, ହେଂସ ତଳେ,
ଅପଦେବତାଙ୍କ ନଜର ଆଢୁଆଳରେ,
ଏକ ବୟସ୍କ ଶୀତ ରାତିରେ ।

ଇଛା ହୁଏ ବୁଡି ପଡିବାକୁ
ମୋ' ଗାଁ ଦେଇ ବହି ଯାଇଥିବା
ଗୋବରୀ ଛାତିରେ.
ନିର୍ଧୁମ୍ ଖରାବେଳେ. ଚକ୍‌ଚକ୍ ପାଣିରେ ।

ଫୁର୍ କିନା ଉଡ଼ି ଯିବାକୁ ଇଛା ହୁଏ ମୋ' ଗାଁକୁ ।

କିନ୍ତୁ ହାୟ
ମୋ' କଟା ଦେଣା ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ
ଅଫିସ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ।
ନିର୍ବୋଧ ଇଛାମାନେ କବର ନିଅନ୍ତି
ଚାକିରି ଓ ବ୍ୟସ୍ତତାର ଗଣ୍ଡି ତଳେ ।
ମୋତେ ନିଦ ହୁଏନି କର୍ଲ୍ ଅନ୍ ଗଦିରେ ।
ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ରୁଟି ଖାଏ ମୁଁ ଫାଇବର ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ।
ଆଇ ମା'ର ପ୍ରେତ ବୁଲୁଥାଏ ଏକଲା ଆକାଶରେ ।
ଗୋବରୀକୁ ପୋତି ଦିଆଯାଏ ବିଚ୍ ବଜାରରେ ।

ବିଭାଜନ

ଆଉ ନଥାଏ
ବଡ଼ ପରିବାର, ବଡ଼ ଚୁଲି ଓ ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି ।

ଛୋଟ ଚୁଲିକୁ ଛୋଟ ହାଣ୍ଡି,
କୁଂଚାଏ ଚାଉଳର ଭାତକୁ
ଖୁଣ୍ଟି ଖାଆନ୍ତି
ଦୁଇ ପରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ।
ହାଣ୍ଡିରେ ନଥାଏ ବାସି ପଖାଳ ।
ଖାଲି ହାଣ୍ଡି ଗଡେ ଦେଇପିଣ୍ଡିରେ ।
ଆମର ବଡ଼ବଡ଼ ବିଲରେ ହିଡ ବସେ ।

ଶହେ ପରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବଙ୍କ ଜଂଜାଳ ଆଉ ନଥାଏ ।
ବାପଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୁଏ ପୁଅ
ଭାଇଠାରୁ ଅଲଗା ହୁଏ ଭାଇ ।
'ଯେତେ ଗାଈ ସେତେ ଗୋଠ,
ଯେତେ ଭାଇ ସେତେ ମଠ ।'

ଆମର ଅଖଣ୍ଡ ଭାରତବର୍ଷ ବିଭାଜିତ ହୁଏ,
ନିରୀହ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ନିରବତାରେ ।
ବିଖଣ୍ଡିତ ଦେଶକୁ ଟୁକୁଡା କରିବାକୁ
ଚାଲେ ହରତାଳ, ଶୋଭଯାତ୍ରା ଓ ପୋଡାଜଳା ।

ସବୁ 'ବଡ଼'କୁ ଭାଂଗି କ୍ଷୁଦ୍ରାତିକ୍ଷୁଦ୍ର କରାଯାଏ ।
ସବୁ 'ଛୋଟ'କୁ ନେଇ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖୁସି ହେଉ ।

ଛୋଟ ପରିବାର ସୁଖୀ ପରିବାର ।
ଛୋଟ ହାଣ୍ଡି ଫୁଟଣା କମ୍ ।
ଛୋଟ ସଂସାର ଜଂଜାଳ ବିହୀନ ।
ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ ନିଧଡ଼କ ରାଜା ।

ଅଗିରା ପୁନେଇଁ

ଅଗିରା ପୁନେଇଁରେ ଆଉ 'ଅଗି' ଜଳେନି ।
ଭଲ ଫସଲ ପାଇଁ,
'ଅଗିପାଉଁଶ'କୁ ନେଇ ପୋତେନି ଚାଷୀ ତା' ବିଲରେ ।
ରୋଗ ବଇରାଗରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ପାଇଁ
ଖାଆନ୍ତିନି ଗାଁଲୋକେ,
ଅଗି ପୋଡା ଜହ୍ନି, ଭେଣ୍ଡି, ଆଳୁ, ବାଇଗଣ ।
ଗାଁ ଗାଁରୁ ଘରୁଘରୁ କାଠ, କୁଟା ଆଦାୟ ହୁଏନି ।
ଅଗ୍ନି ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯାଏନି ।
ଅଗିରା ପୁନେଇଁରେ ଆଉ 'ଅଗି' ଜଳେନି ।

ଚାଷୀ କିଣେ ହ୍ୱାଇବ୍ରିଡ୍ ବିହନ
ରାସାୟନିକ ସାର, କୀଟନାଶକ ଚଢ଼ା ଦରରେ ।
ଚାଷୀର ସବୁଜ ଧାନ କିଆରୀ ଚହଲି ଉଠିଲା ବେଳକୁ
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ବର୍ଷା ବନ୍ଦ କରିଦିଏ ।
ଅଗ୍ନି ଦେବତାର କୋପରେ ଜଳିଯାଏ ଚାଷୀର ଫସଲ ।
ଓଷଦ ଟିକେ ନ ପାଇ ଚାଷୀ ଓ ଚାଷୀର ପିଲା ମରନ୍ତି ।

ଆଉ ଅଗିରା ପୂନେଇଁ ଆସେନି ଗାଁରେ ।
ହୁତୁହୁତୁ 'ଅଗି' ଜଳେନି ।
ଶୀତକୁ ଶୁଭ ବିଦାୟ ଦିଆଯାଏନି ।

ବୋଉ ଓ ଭାଗବତ

ବୋଉ ଓ ଭାଗବତ, ଦୁହେଁ ଏବେ ଇତିହାସ ।
ଏବେ ସଂଜଦୀପ ଜଳେନା ଠାକୁରଘରେ ।
ଶୁଭେନା ବୋଉର ସୁମଧୁର ଭାଗବତ ଗାନ ।

ଶ୍ରୀଅକ୍ଷର ବିବର୍ଜିତା ଟିପ ଚିହ୍ନ ଦିଆ ବୋଉ,
ମୋ' ଛବି ବହି ବି ପଢିପାରେନା ।
ମାତ୍ର ପୂରା ଭାଗବତ ବହି ଥାଏ ତା' ମୁହଁରେ ।
ଦୁଇ ଅଧ୍ୟାୟ ଭାଗବତ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଗାଇଥିବାରୁ
ଜେଜେ ତାକୁ ନିର୍ବାଚିତ କରିଥିଲେ
ଆମ ଘରର ବଡ଼ ବୋହୂ ପାଇଁ ।
ସେଇ ଜେଜେଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟାରେ
ତା'ଙ୍କ ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ପାଇଁ
ବୋଉ ପଢୁଥିଲା ଭାଗବତ, ନିୟମିତ ଦୀପ ଜାଳି ।
ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଅସୁସ୍ଥ ବେଳେ
ଖୋଜା ପଡିଥିଲା ଭାଗବତ ପୋଥି ।
ଛାତିକୁ ପଥର କରି ବୋଉ ପଢୁଥିଲା ଭାଗବତ ।

ହାୟ୍ ବୋଉର ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟାରେ
ଖୋଢା ପଡିଲାନି ଭାଗବତ ।
ଭାଗବତ ପଢିବାକୁ ସେତେବେଳେ
କେହି ନଥିଲେ ଆମ ଘରେ ।
ଯଦିଓ ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ଇଂରାଢୀରେ ମାଷ୍ଟର ଡିଗ୍ରୀପ୍ରାପ୍ତ
ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତା ଓ ଆଧୁନିକ.
ବୋଉର ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ
ସେ ପଢି ପାରିଲାନି ଧାଡିଏ ଭାଗବତ ।

ବୋଉ ଚାଲିଗଲା ସ୍ୱର୍ଗକୁ ।
ଭାଗବତ ପୋଥିକୁ ବୋଉର
ସମାଧିରେ ପୋଡି ଦିଆଗଲା ।

ଏବେ ଆଉ ଶୁଭୁନି ବୋଉର ଭାଗବତ
ଠାକୁରଙ୍କ ଘରେ,
ସଂଢରେ ।

ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ

ଗାଁ ସକାଳର ମାଟି ଅଗଣାରେ ଅଂକା ଯାଇଥାଏ,
ଆମ ପରମ୍ପରାର ସମୃଦ୍ଧ ଚିତ୍ରପଟ୍ଟ,
ପିଠାପଣା, ଫଳମୂଳ, ଭୋଗରାଗର ରଂଗତୂଳୀରେ ।
ସାତଗୋଟି ବାଇଗଣ ପତ୍ରରେ ବଢାଯାଇଥାଏ ଭୋଗ ।
ସୁରୁଯ ଦେବତାଙ୍କୁ ଆମର ମା' ଓ ଜେଜେମା'ମାନେ
ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଲା ପରେ,
ଆମେସବୁ ବାଳୁତ ପିଲାମାନେ,
ଝାମ୍ପି ପଡୁ ସେଇ ପତ୍ରମାନଙ୍କ ଉପରେ ।
ସେସବୁକୁ ବାଣ୍ଟି ଖାଉ ଏକ ମଧୁର ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ।

ଜେଜେଙ୍କର ବଢାହୁଏ ସାତ ସାହିର ଚୁନା ଚକୁଳି,
ବାପାଙ୍କର ପୋଜା କୋଳି ଦାଣ୍ଡ ଧୂଳି,
ଦାଦାଙ୍କର କୁଣ୍ଡା ପିଠା, ବଡା'ପାଙ୍କର ଗଇଁଠା,
ନାନୀର ଆରିଷା, ଦୁଲିଆର ଏଣ୍ଡୁରି, ଅବଳୀର ମଣ୍ଡା,
ନଣ୍ଡର ନଡିଆ, ହଗୁରାର ଖିରି
ଓ ମୋ'ର ବଢାଯାଏ ଘାଣ୍ଟ ତର୍କାରୀ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ପୂଜା କରି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁତ୍ର ଶାମ୍ବ,
କୁଷ୍ଠ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା କୂଳରେ ।
ଖାସ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ କୃପାଲାଭ ପାଇଁ
ସେତେବେଳର ଆମର ଅଶିକ୍ଷିତ, ଗାଉଁଲି ମା'ମାନେ,
ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ ଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ
ଭୋଗ ଯାଚୁଥିଲେ ।

ଏବେ କ୍ୟାନ୍‌ସର, ଏଡ୍‌ସ, ଡାଇବେଟିସ୍
ଆଗରେ କୁଷ୍ଠ, ନିହାତି ଏକ ମାମୁଲି ରୋଗ ।
ତା' ଛଡା ଏମ୍‌ଡିଟି ବଟିକା ଅଛି ତ'
ଶାମ୍ବ ଦଶମୀର କି ପ୍ରୟୋଜନ?
ଓ କାହିଁଯେ, ସେଦିନର ଗୋବର ଲିପା ମାଟି ଅଗଣା,
ଝୋଟି ଚିତା, ସକାଳର ଖରା ଓ ଦଳଦଳ ବାଳୁତ ପିଲା?

ନିବୁଜ କଂକ୍ରିଟ୍ ଘର ଭିତରେ ଶୋଇ ରହି
ଆମର ପିଲାମାନେ ଦେଖନ୍ତି,
ଅଶ୍ଳୀଳ ଆଲବମ୍ ଗୀତ ଓ ନାଚ ଟିଭିରେ ।
ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ ଦିନ ।

ମୋଟି ଶାଗ

ଡାକ୍ତର ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି,
'ସବୁଜ ଶାଗ, ପନିପରିବା ଖାଅ' ।
ପାଖ ବଜାରରୁ ଧନୀ ଲୋକର ଘରକୁ କିଣାହୋଇ ଆସେ,
ବ୍ୟାଗ୍‌ଭର୍ତ୍ତି ସାର, ଓଷଦଦିଆ ଫ୍ରେସ୍, ହାଇବ୍ରିଡ୍ ପନିପରିବା
ଓ ସ୍ୱାଦହୀନ ସବୁଜ ଛନ୍‌ଛନିଆ ଶାଗ ।

ଚାଷୀର ବିଲରେ ଉଠିଥାଏ 'ମୋଟି ଶାଗ'
ଆପଣା ଛାଏଁ,
ବିନା ସାର, ଖତ, ପାଣି ଓ କୋଡାଖୋସାରେ ।
ଚାଷୀକୁ କିଣିବାକୁ ପଡେନା 'ମୋଟି ଶାଗ' ବଜାରରୁ ।

ଧନୀର ନ' ଡିଅଣ ଛ' ଭଜା
ଗରିବର ଶୁଖୁଆ ମୁଣ୍ଡ ଓ ମୋଟି ଶାଗର ରାଇତା
ଆହାଃ, କି ମଜା ।

ଏହା ସତ,
ଗରିବ କେବେ ବି ଖାଇ ପାରେନା
ମୁଗ୍‌ଲାଇ ଚିକେନ୍. ପ୍ରନ୍ ଜିଞ୍ଜର. ମଟନ୍ କୁର୍ମା. ମାଛ ଫ୍ରାଏ ।

ଏହା ବି ସତ,
ଧନୀ ବି ଖାଇପାରେନା
ଶୁଖୁଆ ମୁଣ୍ଡ ଓ ମୋଟିଶାଗର ରାଇତା,
ଆଳୁ. ଭାତ ଓ ଶାଗର ମସ୍ତ ଖରଡା ।

ସବୁ ସାର, ଓଷଦ ଦିଆ ଭେଜାଲ୍ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ
ଧନୀ ଧାଏଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ।
କଂସାଏ ପଖାଳ, ବେଲାଏ ମୋଟି ଶାଗ ଖାଇ
ଗରିବ ଧାଏଁ ବିଲକୁ ।

ରଂଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ କବିତାକୁ ନେଇ

ଅତୀତରେ ହୋଇଥିବା ଚର୍ଚ୍ଚା ଓ ଆଲୋଚନା

ରଂଜନଙ୍କ ଛନ୍ଦ କବିତା କାଳଜୟୀ

ଶ୍ରଦ୍ଧେୟ ରଂଜନ ଉତ୍କଳ ବାଣୀମନ୍ଦିରର ଜଣେ ଅନନ୍ୟ ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ସାଧକ । ତାଙ୍କର ଗବେଷଣାକୃତୀ 'ପରଜା ଜୀବନ ଓ ସଂସ୍କୃତି', 'ବଣ ଡଂଗରର ଗପ', 'ନବରଙ୍ଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ' ଇଂରାଜୀ ପୁସ୍ତକ Tales from hill and jungle (tribal folk tales of koraput region) ଏବଂ ଗପ ବହି 'ଭିଟାମିନ୍' ଆଦି ପୁସ୍ତକ ସାରସ୍ୱତ ଭଣ୍ଡାରକୁ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଦାନ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ପୁସ୍ତକ 'ମାଟିଗୀତ'ରେ ଓଡ଼ିଆ ଚଳଣୀ, ପରଂପରା, ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଜନଜୀବନର ନିଖୁଣ ଛବି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତେବେ ତାଙ୍କର 'ମାଟିଗୀତ' ସଂକଳନରେ କିଛି ଗୀତି କବିତା (ଛନ୍ଦ କବିତା)ର ଉପସ୍ଥିତି ଅତି ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଏ । ତାଙ୍କର ଏହି କବିତାସବୁ ଅତି ସ୍ୱଚ୍ଛ, ସ୍ୱତସ୍ଫୁର୍ତ୍ତ, ସରଳ, ସାବଲୀଳ, କୋମଳ, ଆବେଗଭରା, ଦରଦୀ, ମଧୁର, ସମ୍ବେଦନଶୀଳ, ସଂଚରଣଶୀଳ, ଶାନ୍ତ ଓ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ପକ୍ଷୀର କୂଜନ, ପତ୍ରର ମର୍ମର ଓ ଝରଣାର କଳଧ୍ୱନି ଭଳି ଏସବୁ ପ୍ରାକୃତିକ, ନିରାତମ୍ବର, ଛଳନାହୀନ ଓ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ । ସାର୍ବକାଳିକ ଏବଂ ସାର୍ବଜନୀନ । ଏହି ଗୀତିକବିତାସବୁର ରଚନା ଲୋକଗୀତର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୀତିକବିତାସବୁ ଏହିଭଳି:

ରଂଜନଙ୍କ ଗୀତିକବିତା-୧

ପ୍ରେମଗୀତ

"କୁଆଁର ପୂନେଇଁ ଜହ୍ନ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
କୁଆଁରୀ ଝିଅର ମନ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।

ଆମ୍ବ ଗଛର ଛାଇ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
ନୂଆବୋଉ ସାନ ଭାଇ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।

ନୂଆବୋଉ ବାପଘର ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
ଯାଇଥିଲି ଆରଥର ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।

ନୂଆବୋଉ ସାନଭାଇ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
ଚୁମା ଓଠେ ଦେଲା ଖାଇ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।

କୁଆଁର ପୂନେଇଁ ରାତି ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
ଦେହରେ ମୋହର ତାତି ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।

ଗୋବରୀ ନଈର ତଟ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
ନୂଆବୋଉ ଭାଇ ଦୁଷ୍ଟ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।

କୃଷ୍ଣଚୂଡା ଗଛ ଛାଇ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ
ନୂଆବୋଉ ସାନଭାଇ ଗୋ, ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ।"

ରଂଜନଙ୍କ ଗୀତିକବିତା-୨

ପ୍ରେମଗୀତ

"କଦଳୀ ଗଛରେ ବାଜା ବାଜୁଚି,
ଗାଧେଇ ଯିବାକୁ ଲାଜ ଲାଗୁଚି ।

ଆମ୍ବ ଗଛରେ ବାଜା ବାଜୁଚି,
ପୁଚି ଖେଳିବାକୁ ଲାଜ ଲାଗୁଚି ।

କଇଁଆ ଗଛରେ ବାଜା ବାଜୁଚି,
ଦୋଳି ଖେଳିବାକୁ ଲାଜ ଲାଗୁଚି ।

ପଣସ ଗଛରେ ବାଜା ବାଜୁଚି,
ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧିବାକୁ ଲାଜ ଲାଗୁଚି ।

ସପୁରୀ ଗଛରେ ବାଜା ବାଜୁଚି,
ତତେ ଦେଖି ମୋତେ ଲାଜ ଲାଗୁଚି,
ଲାଜ ଲାଗୁଚି, ଲାଜ ଲାଗୁଚି !"

ରଂଜନଙ୍କ ଗୀତିକବିତା-୩

କୁନିମୁନି ବୋଲୁଥିବା ଗୀତ

"ଟିକିଟିକି ଚଢ଼େଇମାନେ
ପିଆଜ ପତର ଖାଆନ୍ତି
ନୂଆବୋଉକୁ ଡାକିଦେଲେ
ଝୁମୁରୀଗୀତ ଗାଆନ୍ତି ।

ଟିକିଟିକି ଫୁଲମାନେ
ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଥାଆନ୍ତି
ନୂଆବୋଉକୁ ଡାକିଦେଲେ
ମୁରୁକିହସା ଦିଅନ୍ତି ।

ଟିକିଟିକି ତରାମାନେ
ମିଞ୍ଜିମିଞ୍ଜି କରନ୍ତି
ନୂଆବୋଉକୁ ଡାକିଦେଲେ
ଆଖି ମିଟିକା ମାରନ୍ତି ।

ଟିକିଟିକି ପିଲାମାନେ
ଟୁଗୁଲ୍‌ମୁଗୁଲ୍ ହୁଅନ୍ତି

ନୂଆବୋଉକୁ ଡାକିଦେଲେ
ପାଠ ପଢ଼ି ବସନ୍ତି ।"

ରଂଜନଙ୍କ ଗୀତିକବିତା-୪

ଭାଇ ଭଉଣୀ ଗୀତ

"ଇଟିଲି ମିଟିଲି
ଡାମ ଚିଲିଚିଲି
କାଇଁଚ କାକୁଡି
ନଳିତା ପିତା
ତିନି ଭାଇଙ୍କର
ଦୁଇ ଦୟିତା
ସାନ ଭାଇଟି
ଏକା, ବୋକା

ସାନଭାଇଟି ମୋ'ର
ମୁଁଟି ସାନଭାଇର ।"

କେତେଗୁଡାଏ ଗୀତିକବିତା ରଂଜନଙ୍କ 'ମାଟିଗୀତ' ପୁସ୍ତକଟିରେ ରହିଛି । ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ନ ହେଲେ ଏପରି କବିତା ଲେଖିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନପାରେ । ତାଙ୍କର ଗୀତିକବିତା ପାଠକରି ମୁଁ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇଛି, ଭାବମାଧୁରୀରେ ଭିଜିଛି । ଜଣେ କବି ପାଇଁ ଏହାଠୁ ବଳି ଆଉ କ'ଣ ଗୌରବର କଥା ଥାଇପାରେ? ଏହାହିଁ ତାଙ୍କ କବିତ୍ୱର ପରମ ସଫଳତା ।

ଗୀତି କବିତାକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ରଂଜନ ଏହି ସଂକଳନଟିରେ ଆଉ କିଛି କବିତା ଲେଖିଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ କବିତା ମୁକ୍ତଛନ୍ଦର । ଏ କବିତାସବୁ ପୋଖତ, ଶାଣିତ, ଗଭୀର ଏବଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକ । ପରନ୍ତୁ, ଶ୍ଳେଷ କୋମଳ ଓ ଧାରଯୁକ୍ତ । ସାମ୍ପ୍ରତିକ ମଣିଷର ରୁଗ୍ଣ, ଜୀର୍ଣ୍ଣଗ୍ରସ୍ତ ମାନସିକତା ବିରୋଧରେ ଏକ ଶାନ୍ତ ପ୍ରତିବାଦ । ଯଦିଓ ତାଙ୍କର କିଛି କବିତା ଗଦ୍ୟଧର୍ମୀ ଓ କଂଟା, ତଥାପି ସେଗୁଡିକର ଅନ୍ତଃସ୍ୱର ପ୍ରଖର । ତେବେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସାହିତ୍ୟକୃତି ମଧ୍ୟରେ

ଗୀତିକବିତା (ଛନ୍ଦ କବିତା)ଗୁଡିକ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଓ ଅନନ୍ୟ । ସେସବୁ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନାର ଅପେକ୍ଷା ରଖେ । ମୋ’ ମତରେ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେଇଟି ଗୀତିକବିତା ରଚନାରେ ସେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଅସାଧାରଣ ସୃଜନୀଶକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ଆଗେଇ ନେଇ ଚାଲନ୍ତୁ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ତାଙ୍କଠୁଁ ବହୁତ କିଛି ଆଶା କରେ । ଆମେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା ରଖିଛୁ ।

-କବି ରମେଶ ପ୍ରତାପ

କେନ୍ଦ୍ରାପଡା

(ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ କବିତା ପୁସ୍ତକ ‘ମାଟିଗୀତ’କୁ ନେଇ କବି ରମେଶ ପ୍ରତାପଙ୍କ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସାଣିତ ଆଲୋଚନା)

ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ କଳ୍ପନାର ପୁନର୍ବିନ୍ୟାସ ଭଲ ଲାଗୁଛି

ପ୍ରେମଗୀତ

କଇଁଆ ଗଛରେ ବସା
ଏଇ ଝିଅ ଭାଙ୍ଗିଲା କଂସା
ସେ କଂସା କାଇଁ
ପବନ ବହିଲା ସାଇଁ
ସେ ପବନ କିଏ?
ଏଇ ଆଉଚି ଯିଏ !
ଭାରି ଚତୁର ସିଏ
ଅତି ସୁନ୍ଦର, ଅତି ସୁନ୍ଦର
ରାଜକୁମାର
ମୋ ରାଜକୁମାର

ଅପଗୀତ

ଫୁଟିବା ପୂର୍ବରୁ
ଜହ୍ନି ଫୁଲଟି ମଉଳି ଯାଇଛି
ତାର ହଳଦି ଗୁରୁଗୁରୁ ପଣକୁ
ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିଛି କେହି
ଝଡି ପଡିଛି ଖତଗଦାରେ
କାକୁଡି ଫୁଲଟି
ଗୋଟେ ମଲା ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷାକୁ ଧରି
ଛୁଆଟି ମେଜିକ୍ ଦେଖାଉଛି
ତାର ଅନ୍ୟ ସାଙ୍ଗସାଥୀଙ୍କୁ
'ଜହ୍ନିଫୁଲ ଠୋ' ଠା'
କାକୁଡି ଫୁଲ ଢୋ' ଢା'
ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା କଇ ଯାଇଚି
ଚାଉଳ ମୁଠିଏ ରଖିଥା'
ଛୁଆମାନେ ବୋଲନ୍ତିନି
ଏବେ !

ରଞ୍ଜନଙ୍କ 'ପ୍ରେମଗୀତ' ଓ 'ଅପଗୀତ'ରେ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟକଳ୍ପନାର ପୁନର୍ବିନ୍ୟାସ ଭଲ ଲାଗୁଛି । କହିବାର କିଛି ନାହିଁ । ତେବେ 'ଅପଗୀତ'ରେ ଗୋଟିଏ ଟୀପ୍ପଣି ଅଛି । ଯାହାକୁ ଉଜାଗର କରିବାକୁ ହେବ । ଟୀପ୍ପଣିଟି ହେଲା "ଛୁଆମାନେ ଆଉ ବୋଲନ୍ତିନି ଏବେ ଜହ୍ନିଫୁଲ ଠୋ' ଠା', କାକୁଡି ଫୁଲ ଢୋ' ଢା' ।" କାହିଁକି ବୋଲନ୍ତି ନାହିଁ? ଆମର ପ୍ରକୃତି ଚେତନାରୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶର ଗୋଟିଏ ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଂଶ ଏ ଭିତରେ ମରି ଯାଇଛିକି? ମରି ଯାଇଛିକି ଓଡ଼ିଆ ଅନୂଢା କଳ୍ପନାର ରାଜକୁମାର?

-ବରିଷ୍ଠ କବି ହରପ୍ରସାଦ ଦାସ

'ଅମୃତାୟନ', ଜନ୍ମଦିନ ବିଶେଷାଙ୍କ, ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୦୧
('ଅମୃତାୟନ'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ 'ନବପର୍ବ' ପାଇଁ
କବି ହରପ୍ରସାଦ ଦାସ ଚୟନ କରିଥିଲେ ଏହି ଦୁଇଟି କବିତା)
(ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ କବିତା ଶ୍ରୀ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ'ରେ ସ୍ଥାନିତ)

ପିଲାଦିନ ରଞ୍ଜନଙ୍କ କବିତାର ବଳିଷ୍ଠ ସ୍ୱର

ଗାଁର ଜୀବନ, ପ୍ରେମ, ଅଭାବବୋଧ ଓ ପିଲାଦିନ ରଞ୍ଜନଙ୍କ କବିତାର ବଳିଷ୍ଠ ସ୍ୱର । ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକ କବିତା, ପଲ୍ଲୀଗୀତ ଓ ଢଗଢମାଳୀର ପ୍ରତିଛବିରେ ତାଙ୍କ କବିତା ଚିତ୍ରିତ । ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ କବିତାରେ ରଞ୍ଜନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଉଜ୍ୱଳ । ସରଳ ଭାଷା ଓ ଗଭୀର ଭାବ ତାଙ୍କ କବିତାର ବିଶେଷତ୍ୱ । ତରୁଣ ପୀଢିର କବିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରଂଜନ ବେଶ୍ ଆଗରେ ।

-କନିଷ୍କ

ପ୍ରକାଶକ, ପାଇନ୍ ବୁକ୍ସ, କଟକ, (୨୦୦୩)

ରଂଜନଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଶୈଳୀ ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିବ

ଭଲ କବିଟିଏ ତା' କବିତାରେ ପାଠକକୁ ବାନ୍ଧି ରଖେ । ରଞ୍ଜନ ଜଣେ ସେହିଭଳି କବି । ସେ ତାଙ୍କ କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠକର ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରିବାର କ୍ଷମତା ରଖିଛନ୍ତି । ରଞ୍ଜନଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଶୈଳୀ ତାଙ୍କ କବିତାକୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୀଢିର କବିତା ଲେଖୁଥିବା ତରୁଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଜନଙ୍କ କବିତା ବହୁ ସମ୍ଭାବନା ବହନ କରେ । ରଞ୍ଜନ ମାଟିକୁ ଚିହ୍ନିଛନ୍ତି ଓ ଗାଁ ମାଟି, ପାଣି, ପବନ ତାଙ୍କ କବିତାରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଛି । ପଲ୍ଲୀଚିତ୍ର, ଗ୍ରାମ୍ୟଗୀତ ତାଙ୍କ କବିତାର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ୱର । ରଞ୍ଜନ ଆମ ପାଇଁ ଏକ ଆଶ୍ୱାସନା । ତାଙ୍କ କବିତା ଯାତ୍ରାର ସଫଳତା କାମନା କରୁଛି ।

-ପଦ୍ମଶ୍ରୀ କବି ଜୟନ୍ତ ମହାପାତ୍ର

'ସମ୍ବାଦ', କଟକ ସଂସ୍କରଣ,୨୯, ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୦୩

(ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ'ର ଉନ୍ମୋଚନ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ ଶ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ଏହା କହିଥିଲେ ।)

ଆବେଗର ଗୀତ

'ମାଟିଗୀତ' କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ । ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମଣିଷଟିର ଚିନ୍ତାଧାରା ଏଥିରେ ମାର୍ମିକ ଶୈଳୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । କଳୁଷିତ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ

ତଥା ସମସ୍ୟାବହୁଳ ଜୀବନରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏଠାରେ ରଞ୍ଜନ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶ ଓ ଏହାର ଅବକ୍ଷୟକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକଟ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକ ଗୀତ ଓ ଢଗଢମାଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କ କବିତା ଖୁବ୍ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଜୀବନ, ଅନାବିଳ ପ୍ରେମ, ଅଭାବବୋଧ ଓ ପିଲାଦିନକୁ ନେଇ କବିତା ସଂକଳନଟି ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କବି ପଲ୍ଲୀଗୀତକୁ ଆଧାର କରି ନିଜର ଭାବାବେଗକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

-ବିନୋଦ କୁମାର ମଲ୍ଲିକ, ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ସାପ୍ତାହିକୀ

୨୬, ଅକ୍ଟୋବର-୧, ନଭେମ୍ବର, ୨୦୦୩

(କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ'ର ଏକ ଦୀର୍ଘ ଆଲୋଚନାର ସମ୍ପାଦିତ ଅଂଶ)

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଆଉ କାହାର ହେଉ ନ ହେଉ, କବିତାର ନୁହେଁ; ଏହି ଧାରଣାକୁ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ରଞ୍ଜନ

"-ଦେଖ ଭାଇ ସିଧା ସିଧା କଥା/-ଜୀବନରେ କେବେ ମର୍ଡର କରିଛ?/-ନା । -ଡକାୟତି, ଚୋରି?/-ନା ।/-ଧର୍ଷଣଫର୍ଷଣ?/-ନା ।/-ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା ଫଙ୍ଗା କିଛି?/ -ନା ।/-ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି କ୍ରିମିନାଲ୍ ବ୍ୟାକ୍‌ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଅଛି?/-ନା ।/-କିଛି ତ' ନାହିଁ, ତ୍ୟାସ୍‌ଟା ଅଛି !/ଯା'ରେ ବାଘ ଚାଲିଯା'/ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ।/ଅନ୍ୟ କାମ କୋଉଠି ଦେଖ ।/ତୁମକୁ ଟିକେଟ୍ ଫିକେଟ୍ ମିଳିବନି ।/ନେତାଫେତା ବାଘ, ଜଘନ୍ୟ କାମରେ ।/ତୁମ ଦେଇ ନୁହଁ ।"

ଇଏ ଗୋଟିଏ କବିତା । କବିତାଟି ପଚିଶ ବର୍ଷର ଜଣେ ତରୁଣ କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଏ କବିତାଟି ତାଙ୍କର 'ମାଟିଗୀତ' ବହିରେ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଆଉ ଯାହାର ହେଉ ନ ହେଉ, କବିତାର ନୁହେଁ ବୋଲି ଅନେକଙ୍କ ଧାରଣା । କବିତା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱାସର ମାଟି, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟର ପରିବେଶ ଓ ଆବେଗ ଓଦା ମନର ପ୍ରୟୋଜନ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେସବୁ ହଜିହଜି ଗଲାପରି ଲାଗୁଛି । ରଂଜନ ତାଙ୍କର ବହିଟିକୁ ଏହି ଲେଖକକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିବାରୁ କୃତଜ୍ଞତାବଶତଃ ପଢ଼ିବାକୁ ମନେହେଲା । ବହିଟିକୁ ସେ ଦେଇଯିବା ବେଳେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ପୂର୍ବତନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମରମଣି ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କୁ କବି ମଧୁମିତା ହତ୍ୟା ମାମଲାରେ ସିବିଆଇ ଜେରା କରୁଥିବା ଖବର ଟେଲିଭିଜନରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିଲା । ରଂଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ 'ସିଧାକଥା'ର ବକ୍ତବ୍ୟ ଓ ଟେଲିଭିଜନରେ ପ୍ରସାରିତ ଦୃଶ୍ୟ ଭିତରେ କି ଅଦ୍ଭୁତ

ସଂଯୋଗ ! ନେତାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସାଧାରଣରେ ଆଜି କି ଧାରଣା, ରଂଜନଙ୍କ କବିତାରୁ ତାହା ଜାଣିହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖ ହେଉଛି, ସଂସଦୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହି ଧରଣର ନେତାମାନେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ନୂଆ ନେତା ହେବା ପାଇଁ ଭଲ ମଣିଷମାନେ ରାଜନୀତିକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି । ରଂଜନଙ୍କ ଏହି ସଂକଳନରେ କେତେକ ଭଲ କବିତା ଅଛି, ଆଉ କେତେକ କଞ୍ଚା ହାତର କବିତା । ଭଲ କବିତାର ଉଦାହରଣ ହେଉଛି 'ଗାଁରେ ଡ୍ରାମା', 'ବିରୋଧୀ ଦଳ', 'ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ', 'ପିମ୍ପୁଡି', 'ଉଈ', 'ମହୁମାଛି' ଓ 'ଡଷ୍ଟବିନ୍' ଇତ୍ୟାଦି । ତେବେ ତାଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ସଚେତନତା ପାଠକଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ତାହାର ଚିତ୍ର 'ଗାଁରେ ଡ୍ରାମା' ଓ 'ବିରୋଧୀ ଦଳ' ପରି କବିତାରେ ପଢ଼ି ହୁଏ । ରଂଜନଙ୍କ କବିତାରେ ରାଜନୀତି ଅବଶ୍ୟ ଏକମାତ୍ର କଥା ନୁହେଁ । ବିଦ୍ରୋହର ସ୍ୱର ସହିତ ପ୍ରେମର କଥା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଅତୀତ ପ୍ରତି ଆବେଗ ଜୁଡୁବୁଡୁ ଆଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଶୈଶବରୁ ଯୌବନକୁ ଅଲଗା କରୁଥିବା ଉଭୟ ଯୌନ ଚେତନା ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ସଚେତନତା ଏ ସଂକଳନର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ୱର । ତେବେ କେତେକ କବିତା କେବଳ ଗଦ୍ୟ ଭଳି ବର୍ଣ୍ଣନା ଧର୍ମୀ ହୋଇ ପଡିଛି । ଆଉ କେଉଁଠି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଶ୍ଳୀଳ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା କବିତା ଅଯଥା ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ହୋଇ ଉଠିଛି । ଏହି ଲେଖକର ଧାରଣା, କବିତା ଗିମିକ୍ ନୁହେଁ, ତା'ଠୁ ଅଲଗା ଆଉ କିଛି । ରଂଜନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରତିଭା ଅଛି, ତା'ର ଠିକଣା ବ୍ୟବହାର ଜରିଆରେ ସେ କବିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବେ ।

–ଡ. ଗୌରହରି ଦାସ

'ସମ୍ବାଦ', ରବିବାର ସାହିତ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା, ୨, ନଭେମ୍ବର, ୨୦୦୩

(କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ'ର ସମୀକ୍ଷା)

ମାଟିମନସ୍କ କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ

ସମସାମୟିକ କାବ୍ୟ ଚେତନା ଜଗତରେ ଜଣେ ନିଆରା ସ୍ୱର ସନ୍ଧାନର କାରିଗର ହେଉଛନ୍ତି କବି ରଂଜନ ପ୍ରଧାନ । ସଦ୍ୟ ମୁକୁଳିଥିବା ତାଙ୍କର 'ମାଟିଗୀତ'ର ପ୍ରତିଟି କବିତାରେ ସେ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠାର ସହ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ସଂଯୋଜନା କରିଛନ୍ତି, ତାହା କେବଳ ମନଲୋଭା ନୁହେଁ ହୃଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ । ବିଶେଷକରି ଜୀବନାନୁଭୂତିର ଜୀବନ୍ତ ସ୍ୱର ଲୋକଗୀତ ଯେତେବେଳେ ଆଜିର ତଥାକଥିତ ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ହଜିଯିବାକୁ ବସିଲାଣି ସେଠି ରଂଜନ ସେହି ଲୋକଗୀତକୁ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଧୂଳି ଅଗଣାରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର ଅଥକ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି ।

ସଂକଳନର ପ୍ରଥମ କବିତା 'ପ୍ରେମ ଗୀତ-୧'ରେ ସେ କଦଳୀ, ଆମ୍ବ, କଇଁଆ, ପଣସ, ସପୁରୀ ଗଛରେ ବାଢା ବାଜିବା ସ୍ୱରଟିକୁ ଶୁଣି ପାରିଛନ୍ତି । ଗଛମାନଙ୍କରେ ବାଢା ବାଢିବାର ଅର୍ଥ ଏକ ଉଲ୍ଲାସମୟ ଭାବ ଚହଟି ପଡୁଥିବାବେଳେ ପ୍ରେମ ପାଦରେ ପହଁରୁଥିବା ଲାଜକୁଳୀ ତରୁଣୀଟିକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ, ପୁଚି ଖେଳିବାକୁ, ଦୋଳି ଖେଳିବାକୁ, ଶାଢି ପିନ୍ଧିବାକୁ ଏପରିକି ପ୍ରେମିକ ସହିତ ଆଖି ମିଶେଇବାକୁ ଲାଜ ଲାଗୁଛି । 'ପ୍ରେମ ଗୀତ-୨'ରେ ମଧ୍ୟ ତରୁଣୀ ମନର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ ସ୍ୱରରେ ଜୋଡା ଯାଇଛି । ନୂଆବୋଉର ସାନ ଭାଇର ଦୁଷ୍ଟାମିକୁ ସତେକି ଫୁଲ ଭଳି ବଉଳ ବେଣୀ କରି ଯୋଡା ବାନ୍ଧୁଛି କିଶୋରୀଟି ।

-ତୀରତରଂଗ, ଜାନୁୟାରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ, ୨୦୦୪, ସ୍ୱନକ୍ଷତ୍ର ବିଶେଷାଙ୍କ

(କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ'ର ଏକ ଦୀର୍ଘ ଆଲୋଚନାର ସମ୍ପାଦିତ ଅଂଶ)

ରଞ୍ଜନଙ୍କ ଭାଷା ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଚିତ୍ର ବାରିହେବା ଭଳି

କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଚିତ୍ର ଓ ସରଳ ଭାଷା ହିଁ ତାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ୱ । ତାଙ୍କ କବିତାରେ ନ ଥାଏ ଅଭିଧାନରୁ ଅର୍ଥ ବାହାର କଲା ଭଳି କ୍ଳିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦଟିଏ । ଅତି ସାଧାରଣ ଅଥଚ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ବସାଣରେ ରଞ୍ଜନ ବେଶ୍ ଅଲଗା । ରଂଜନଙ୍କ ଅନେକ କବିତାରେ ମୁଁ ମୋ'ର ପିଲାଦିନକୁ ଫେରି ପାଇଛି ଓ ଝୁରି ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ କବିତାରେ ଗାଁର ଚିତ୍ର ବେଶ ଜୀବନ୍ତ । ଗାଁରେ ଅବକ୍ଷୟ ତାଙ୍କ କବିତାର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ୱର । ଭାଷା ହିଁ ତାଙ୍କ କବିତାରେ ନିଆରାପଣ । ତାଙ୍କ କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ'ର 'ପ୍ରେମଗୀତ-୧', 'ପ୍ରେମଗୀତ-୨', 'ପ୍ରେମଗୀତ-୩', 'ବିରୋଧୀ ଦଳ', 'ଓଷଦବାଲା', 'ଗାଁରେ ଡ୍ରାମା', 'ବା'ଘର ପ୍ରୋସେସନ୍‌ରେ ମୁଣ୍ଡରେ ଲାଇଟ୍ ବୋହି ଯାଉଥିବା ପିଲାଟି', 'ଉଈ', 'ପିମ୍ପୁଡି', 'ମଣିଷ' ଭଳି କବିତା ସବୁଦିନ ମନେ ରଖିଲା ଭଳି । ପ୍ରକୃତରେ ରଂଜନଙ୍କ କବିତାକୁ ନେଇ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା ହୋଇନାହିଁ । ତେବେ ତାଙ୍କର କବିତା ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିବ । ସେ ଏମିତି ଲେଖି ଚାଲନ୍ତୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କର କବିତା ଯାତ୍ରାର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରୁଛି ।

-କବି ଡ. ହୃଷିକେଶ ମଲ୍ଲିକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

୨୮, ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୦୩

(ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ'ର ଉନ୍ମୋଚନ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ତା ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ କବି ଶ୍ରୀ ମଲ୍ଲିକ ଏହା କହିଥିଲେ ।)

Raw emotions

Innocent, evocative and rooted, yet consciously unsentimental -that's "Matigeeta" in brief. A maiden collection that builds on the poet's deep-rooted awareness of life in a rural pocket of Odisha, complete with images that lead one through a village street escorted by unclad children and female forms on the threshold of womanhood.

On a metaphorical level, one gains years in skipping from poem to poem -from unravelling the secrets only a child is capable of, through a realisation of the many evils adulthood brings, to a declarations that man is still god's greatest creation. On yet another plane, one sees a conscious effort to shun accepted poetic forms.

However the sardonic outlook seems overstated at times and one can't but wish the poet realised the vertues of brevity sooner.

-Subrat Mohapatra
The New Indian Express
30, January, 2004

କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ ଏକ ଆଶ୍ୱାସନା

ମାଟି ପରି ଆପଣାର ଲାଗୁଥିବା, ମାଟି ପରି ବିଶ୍ୱାସରେ ଭରପୁର ଥିବା, ମାଟି ପରି ମମତାମୟ ଲାଗୁଥିବା, ମାଟି ପରି ମହମହ ବାସୁଥିବା ଏମିତିସବୁ ଗୀତ -'ମାଟିଗୀତ' । ଗାଁ ମାଟିର କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ'ର ସମସ୍ତ କବିତା ଗାଁ ପରି ପ୍ରାଣବନ୍ତ, ପ୍ରେମଶୀଳ, ଶୈଶବ ପରି ଚଳଚଞ୍ଚଳ, ସମ୍ବେଦନରେ ଛଳଛଳ । .....

....କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ'ଟି ମୋ' ଜାଣିବାରେ ବୋଧହୁଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ସର୍ବବୋଧ୍ୟ କବିତା ପୁସ୍ତକ । କବିତାଟିଏ ଅଧାଅଧି ପଢିଲା ବେଳକୁ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଡୁଥିବା ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଥରକରେ ଶେଷ କରିପାରିବେ । ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକତା ନାଁରେ କବିତାଗୁଡିକର ଦୁର୍ବୋଧ୍ୟତା

ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁଥିବା ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରେମୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ ଏକ ଆଶ୍ୱାସନା । ସରଳତା କବିତାଗୁଡିକର ଅଳଂକାର ହୋଇଥିବାବେଳେ ବେଳେବେଳେ ଅତ୍ୟଧିକ ସରଳତା କବିତାକୁ ଦୋଷଦୃଷ୍ଟ କରିଛି ।

—ଅଞ୍ଜନ ଚାନ୍ଦ

'ଧ୍ୱନିପ୍ରତିଧ୍ୱନି', ୨୭, ମେ ୨୦୦୪

(କବିତା ବହି 'ମାଟିଗୀତ'ର ଏକ ଦୀର୍ଘ ଆଲୋଚନାର ସମ୍ପାଦିତ ଅଂଶ)

ରାଜଧାନୀ ରଞ୍ଜନକୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିବ

ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ କବିତା ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ନେଇ କବି ଶୁଭ୍ରାଂଶୁ ପଣ୍ଡା ଲେଖିଥିଲେ ଏକ କବିତା; ଯାହାର ଶୀର୍ଷକ ଥିଲା 'ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ' । ଏହା 'ଧ୍ୱନିପ୍ରତିଧ୍ୱନି'ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ନିମ୍ନରେ ଏହି ପ୍ରକାଶିତ କବିତାଟି ।

କବିତା: ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ

ଲବି ଗୋଟେ କାଠିକର ପାଠ
ଦୂରେ ଥିଲେ ଢମା ପାରିବୁନି ।

ରାଜଧାନୀ ଡାକେ ତାକୁ
ନିଅନ୍ ଆଲୁଅ ତଳେ
ଆ' ଏଠି କବିତା ଲେଖିବୁ
ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ, ଛକ ଆଉ ସଭା ସମିତିରେ
କୁର୍ଣ୍ଣିସ କରିବୁ
ମାଗଣାରେ ମୁଣାଭର୍ତ୍ତି ବାଃ ବାଃ ନେବୁ
ଦି' ଦିନରେ କବି ପାଲଟିବୁ ।

ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ କିନ୍ତୁ ବହୁଦୂରେ
ପ୍ରେମ କରେ

ନବରଙ୍ଗପୁର ଶୁଖୁଆ ହାଟରେ
ଏକଣା ପିଣ୍ଡିରେ ।

ସେଇ ତା' ଅଭୟାରଣ୍ୟ,
ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ ଏବେ ବାଘ ପାଲଟିବ
ମାଟିକୁ ରାମ୍ପୁଡି ଦେଲେ
ଫୁଲଭରା ଗଛଟେ ଉଠିବ
ଚଉଦିଗ ଶବ୍ଦ ଚହଟିବ ।

ତାକୁ, ରାଜଧାନୀ ଭାରି ଡର
ଦୂରକୁ ସୁନ୍ଦର
ଯେଉଁଠି ସେ ଅଛି ଏବେ
ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି
ତମେ ତା'ର ଛପା ବହି ପଢ ବା ନ ପଢ
ନ ଦିଅ ପଛକେ ତାକୁ
ମାନପତ୍ର, ମାଇକ୍, ଚଉକି
ସେଇଠି ସେ କବିତା ଲେଖିବ
ଆସନ୍ତା ସକାଳେ ନିଶ୍ଚେ
ରାଜଧାନୀ ରଞ୍ଜନକୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିବ ।

-କବି ଶୁଭ୍ରାଂଶୁ ପଣ୍ଡା, 'ଧ୍ୱନିପ୍ରତିଧ୍ୱନି', ୬, ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୫

ରଂଜନ ଆମ ସମୟର ଜଣେ ବିସ୍ମୟ

ରଞ୍ଜନଙ୍କ କବିତା କାଳଜୟୀ । ଗାଁ, ମାଟି, ପାଣି, ପବନ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନ ଓ ଗାଁର ଜଂଜାଳ ତାଙ୍କ କବିତାରେ ଚିତ୍ରିତ । ଏମିତି ଗାଁ ଓ ମାଟିମନସ୍କ କବିତା ଆଜିକାଲି ଖୁବ୍ କମ୍ ଲେଖାଯାଉଛି କିମ୍ବା ଆଦୌ ଲେଖାଯାଉନି କହିଲେ ଚଳେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ ଧାରାରେ ରଂଜନ୍

ଖୁବ୍ ଜଣେ ନିଆରା ପଦାତିକ । କଥନରେ ସରଳତା ଓ ଭାବସାନ୍ଦ୍ରତା ତାଙ୍କ କବିତାର ପରିଚୟ । ଯେଉଁମାନେ ଆଜି କବିତା ପ୍ରତି ବିମୁଖ ଓ ଉଦାସୀନ, ସେମାନେ ଥରେ କେବେ ରଂଜନଙ୍କ କବିତା ପଢି ଦେଖନ୍ତୁ । ଆଉ ରଂଜନଙ୍କ କବିତା ପଢିଲା ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଯେ କବିତାର, ତାହା ଯେ କେହିବି ସ୍ୱୀକାର କରିବ, ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ । ରଂଜନ ଓଡ଼ିଆ ଗପ ଓ ଜନଜୀବନ ଗବେଷଣାରେ ଯେମିତି କମାଲ୍ କରିଛନ୍ତି, କବିତାରେ ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଚମତ୍କାରିତା ଦେଖେଇ ପାରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ' ପ୍ରଚୁର ପାଠକୀୟତା ଲାଭ କରି ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ନୂଆ ଧାରା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । 'ମାଟିଗୀତ'ରେ ଗାଁର ଢଗଢମାଳୀ ଓ ପଲ୍ଲୀଗୀତ ଆଧାରରେ ସେ ଯେଉଁ ଛନ୍ଦମୟ କବିତାମାନ ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି, ତାହା ବାସ୍ତବରେ କାଳଜୟୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟର । ସତରେ, ରଞ୍ଜନ ଆମ ସମୟର ଜଣେ ବିସ୍ମୟ ।

-କବି ପ୍ରଦୀପ କୁମାର ମିଶ୍ର
ନିର୍ବାଣ ସାହିତ୍ୟ ପରିଷଦ, ଜୟପୁର

ଲେଖକଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହି

୧. ମାଟିଗୀତ (କବିତା ସଂକଳନ)
୨. ତନୁଜା ବଳକୁ ନେଇ ଯେତେସବୁ ବେକାରିଆ ଗପ (ଗପ ସଂକଳନ)
୩. ଭିଟାମିନ୍ (ଗପ ସଂକଳନ)
୪. ନବରଙ୍ଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ (ଫିଚର ସଂକଳନ)
୫. ବଣ ଡ଼ଙ୍ଗରର ଗପ-ପ୍ରଥମ ଭାଗ. (କୋରାପୁଟିଆ ଆଦିବାସୀ ଲୋକ ଗପ ସଂଗ୍ରହ)
୬. ବଣ ଡ଼ଙ୍ଗରର ଗପ-ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ. (କୋରାପୁଟିଆ ଆଦିବାସୀ ଲୋକ ଗପ ସଂଗ୍ରହ)
୭. ପରଜା ଜୀବନ ଓ ସଂସ୍କୃତି (ଗବେଷଣାଧର୍ମୀ ପୁସ୍ତକ)
୮.Tales from hill and jungle
(tribal folk tales of koraput region in English)
୯. ଆଦିବାସୀ ନାଚ ଓ ଗୀତ (ଗବେଷଣାଧର୍ମୀ ପୁସ୍ତକ)
୧୦. ଭାଗବତ ଟୁଂଗି (କବିତା ସଂକଳନ)
୧୧. ଡୁମା ଦେବତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗପ (ଗପ ସଂକଳନ)

ଲେଖକଙ୍କୁ ଆପଣ ଫୋନ୍ କରିପାରିବେ,
୯୪୩୭୨୧୩୮୫୪

a creative odisha publication

ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ ଜଣେ ନିଆରା ପଦାତିକ । ତଥାକଥିତ କବିତା ପାଠୋତ୍ସବ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବି ସମାବେଶ, ଭାଷଣବାଜି, ଧରାଧରି, ଦୌଡ଼ା ଧାଁରେ ସେ ନଥା'ନ୍ତି କେବେ । କବିତା ମାର୍ଫତରେ ପାଠକ, ପାଠିକାଙ୍କ ସହ ସବୁବେଳେ ଥା'ନ୍ତି କବି ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ ନିରୋଳାରେ । ଆପଣାର ଗବେଷଣାଧର୍ମୀ ସୃଷ୍ଟି ଓ ନିଆରାପଣ ପାଇଁ ସେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଅଳଂକୃତ କରିଛନ୍ତି ଗୋଟେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆସନ । ଶ୍ରୀ ପ୍ରଧାନ ଗପରେ ଯେମିତି ଚହଲେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ସେମିତି ତାଙ୍କ କବିତାର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀର ଭେଦ କରିଛି ପାଠକଙ୍କ ଗଭୀର ଅନ୍ତଃପ୍ରଦେଶକୁ । ଜୀବନର ଅତି ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣା ଓ ଅନୁଭୂତିରୁ ସେ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ତାଙ୍କ କବିତାର କୋଣାର୍କ । ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ କବିତାର ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ଓ କଳାପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଜିର ତଥାକଥିତ ପ୍ରଚାରପ୍ରିୟ କବିଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଆହ୍ୱାନ । ପ୍ରଚାରଠାରୁ ଢେର୍ ଦୂରରେ ଥାଇ ନିଜ ସାଧନାରେ ମଗ୍ନ ରହି ଜୀବନ ଜୀଇଁବାର ଏକ ଚମତ୍କାର ଫର୍ମୁଲା ହାସଲ କରିପାରିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀ ପ୍ରଧାନ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ 'ମାଟିଗୀତ' ପ୍ରଚୁର ପାଠକୀୟତା ଲାଭ କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଆଲୋଡନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ସେ ବହିଟି ଏବେ ଆଉଟ୍ ଅଫ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟ । ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ତାହାର ପୁନଃସଂସ୍କରଣ କରିବୁ । ତେବେ 'ଭାଗବତ ଟୁଂଗି' ତାଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ କବିତା ସଂକଳନ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ଆସନ୍ତୁ ତାଙ୍କର କବିତା ଯାତ୍ରାର ସଫଳତା କାମନା କରିବା ।

ପ୍ରଜ୍ଞା ପରିମିତା, କ୍ରିଏଟିଭ୍ ଓଡ଼ିଶା